

vihor

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE LESNA SLOVENJ GRADEC — GOZDARSTVO IN LESNA INDUSTRIJA R. O.

OSREDNJA KOROŠKA KNJIŽNICA

62390 RAVNE NA KOROŠKEM

LETO XXIII — ŠTEVILKA 1

FEBRUAR 1989

POŠTNA PLAČANA

KMETIJCI IN GOZDARJI O REORGANIZACIJI

V sredini meseca januarja so se kmetijci in gozdarji pogovarjali za isto mizo o tem, kaj želijo pridobiti z novo organiziranostjo kmetijstva in gozdarstva.

Seje medzadružnega sveta za Koroško sta se udeležila tudi člana Zadružne zveze Slovenije tov. Velikonja in mg. Avsec.

Celotno razpravo je povezovalo mnenje, da moramo biti pri odločitvah strpni in previdni, saj se nam nikamor ne mudi, da moramo ohraniti tiste elemente starega, kar je bilo dobro in učinkovito in da moramo ohraniti solidarnost, ki je med kmeti veljala tudi sedaj.

V tri in pol urni razpravi je bila večina časa namenjena gozdarstvu. To pa zato, ker so na tem področju predvidene bolj bistvene zakonske spremembe. Že v uvodu je Hubert Dolinšek povedal, kakšne so predvidene reorganizacijske spremembe Lesne in v okviru teh gozdar-

(Nadalj. na 2. strani)

Foto: Matjaž Motaln

stva. Za dokončno odločitev o reorganizaciji gozdarstva moramo počakati še dva nova zakona, t.j. zakon o gozdarstvu in zakon o zadružništvu. Kljub temu pa smo že v poslovni politiki za zasebni sektor gozdarstva opredelili, da bomo že pred zakonsko spremembo sprostitev prometa z lesom vse prilagodili novim razmeram. Za zasebni sektor bo več možnosti organiziranja. Ena izmed teh bo tudi ustanavljanje gozdnih zadrug, ki bodo delale podobno, kot sedanjí toki. Možnosti bodo tudi v povezovanju z zasebnim kmetijstvom. Nujno bo potrebno racionalizirati poslovanje tako, da bomo zmanjšali režijo na najnižjo možno raven. Pri tem pa bo treba razmišljati, kako bomo najbolj stroko-

vno opravili vsa dela, kako bomo združevali sredstva za vzdrževanje cest, pluzženje cest, novogradnje, telefonijo itd.

Pri tem so kmetje ugotavljali, da se bodo morali najprej vključiti v razprave pri spremembi zakonodaje, da bo zakon napisan »na kožo kmetu«. Sam naslov ni pomemben, pomembno pa je, da se gozdarstvo in kmetijstvo povežeta. Že sedaj so nekatere službe skupne, kot npr. hranilnica in klavnica.

Tudi kmetijci menijo, da je sedanja velikost TZO kar primerna organizacijska oblika, dovolj velika, vendar pa bi se dalo še kaj izboljšati. TZO se bodo verjetno organizirali v samostojna pod-

jetja, potem pa se povezali v združeno podjetje, družbeni sektor kmetijstva pa bo postal samostojno podjetje. Za kmeta mora biti zadružna služba cenejša, racionalnejša.

Vsekakor bodo imeli zadnjo besedo kmetje sami. Organizirali se bodo tako, da bodo ustvarjali čim večji dohodek, ohranjali večnamensko vlogo gozda, spoštovali interese stroke — gozdarstva, da ne bodo ostali sami, brez sosedov, skratka, zagotovili socialno varnost zase in za svoje družine.

I. Robnik

GOSPODARJENJE

Stališča in usmeritve medzadružnega sveta za Koroško

Z novim zakonom o podjetjih in spremljajočih predpisih se tudi na področju gozdarstva in kmetijstva predvidevajo nove reorganizacijske oblike, še posebno na področju gospodarstva z zasebnimi gozdovi. Zaradi tega se v okviru Slovenije na področju gozdarstva in kmetijstva kažejo potrebe po najustrežnejši obliki organiziranosti in gospodarjenja v gozdarstvu in kmetijstvu. Splošna usmeritev na prehod v tržnoekonomski sistem gospodarjenja zahteva druge medsebojne odnose v okviru podjetij, še posebej prihaja do izraza v gozdarstvu in kmetijstvu, kjer imajo po dosedanjih predpisih urejeno skupno gospodarjenje z družbenim in zasebnim lastništvom. V teku so priprave za spremembo zakona o gozdovih, zakona o zadružništvu in drugi predpisi, ki bodo opredelili odnose med družbeno in privatno lastnino.

V skladu z zakonom o podjetjih so tudi v Lesni Slovenij Gradec v postopku organizacijske spremembe, s katerimi bosta dejavnosti gozdarstva in lesne industrije organizirani ločeno v dveh samostojnih podjetjih. O dokončni obliki povezanosti dejavnosti na področju nadaljnjega poslovnotehničnega sodelovanja bo opredelila razprava in odločitev delavcev Lesne. Ne glede na obliko in vsebino povezav gozdarstva in lesne industrije pa bo potrebno izvesti reorganizacijo gozdarske dejavnosti v takšni obliki, da bomo lahko prilagodili organiziranost zasebnega sektorja v smislu novih zakonov in predpisov, ki bodo urejali odnose družbenega in zasebnega sektorja gozdarstva.

Na podlagi razprav je medzadružni svet za Koroško sprejel naslednje opredelitve za področje organiziranosti in medsebojnih odnosov:

a) gozdarstvo

— Gozdnogospodarsko območje Slovenij Gradec ostane še naprej zaokrožena celota v sedanjem obsegu, da bo zagotovljena dosedanja razvojna usmeritev celotnega prostora in sodelovanje z razvojem lesnoprredelovalne industrije.

— Zasebni sektor bo organiziran zaenkrat v okviru sedanjih TOK gozdarstva po občinah, kot sedaj, s celovitim gospodarjenjem. S tem bodo dane možnosti za kasnejšo organizacijo kmečkega sektorja v obliki, ki bo zagotavljala želje kmetov.

— Pri izbiri dokončne oblike organizacije kmečkega sektorja moramo biti strpní in popeševati dosedanje pozitivne dejavnike ter zagotoviti racionalno gospodarjenje.

— Možne so različne oblike organiziranja gospodarjenja v zasebnem sektorju:

1. gozdne zadruge po občinah, kjer bodo kmetje združevali gospodarjenje z gozdovi,
2. gozdarsko-kmetijske zadruge po občinah, ki bodo zajemale gospodarjenje z gozdovi in kmetijskimi zemljišči.

— Z reorganizacijo zasebnega sektorja želimo doseči predvsem naslednje:

1. sproščen promet lesa in uveljavitev tržnih odnosov,
2. doseči skrajno racionalizacijo vseh služb in s tem zmanjšati vse oblike dajatev,
3. zagotovitev vseh oblik solidarnosti, ki so do sedaj pozitivno vplivale na položaj in razvoj višinskih kmetij na podlagi konkretnih dogovorov.

— Zagotoviti sovlaganje v gozdne prometnice, gozdno biološko reprodukcijo, gozdno-gospodarsko načrtovanje, razvoj kmetij in razvoj dodatnih dejavnosti na kmetijah (kmečki turizem).

— V okviru zadrug mora biti zagotovljena politika trženja, ki bo ščitila skupne interese kmetov z dolgoročno usmeritvijo.

b) kmetijstvo

Sedanja velikost TZO Ledina, Trata in Odor na območju družbeno-politične skupnosti je primerna organizacijska oblika in ekonomska enota, dosegljiva za vsakega člana zadruge pri zadovoljevanju njegovih samoupravnih ter poslovnih potreb.

Svoj obstoj v sedanjem obsegu in s službami za skupne potrebe organizacij združenih kmetov opravičuje tudi povezanost v delovno organizacijo KKZ Slovenij Gradec, kot s TOZD Mesnina, ki je prav tako organizacija skupnega pomena za vse kmete, ki sodelujejo v prireji mesa.

Zato v zvezi s povečanjem učinkovitosti poslovanja ni več bistvenih rezerv pri uresničevanju zadružne poslovne politike v pogojih novih gospodarskih razmer,

zagotavljanju razvoja kmetijstva v regiji v njegovih temeljnih nalogah proizvodnje ter socialne varnosti zaposlenih.

V kolikor bodo člani OZK mnenja, da jim je dana premala samostojnost, da jim povezanost na nivoju regije ni potrebna, se lahko v skladu z novo zakonodajo organizirajo drugače, o čemer pa se bodo morali s polno odgovornostjo odločiti na referendumu. Zavore pri uresničevanju gospodarske reforme pri sedanjih oblikah organiziranosti, kot tudi ustreznejšo pot za delo, v bodoče pa prikazati z analizo družbeno-ekonomske upravičenosti reorganizacije ter izvesti samoupravne postopke za sprejem novih aktov.

Kmetje se bodo zato lahko odločali za samostojno zadružno podjetje, ali za več zadrug na območju svoje občine, ali povezano v združeno zadrugo na območju koroške regije (kot sedanji TZO in TOZD v KKZ). Lahko pa tudi za kmetijsko-gozdarske zadruge, če bodo ugotovili, da je to glede poslovnosti za njih najustreznejša organiziranost.

Status družbenega sektorja kmetijstva bo moral biti opredeljen ločeno od zasebnega.

Predvsem mora biti služba v bodoče, v kakršni koli obliki, za kmeta cenejša, dostopnejša in racionalnejša.

Istočasno morajo biti ponovno uveljavljena nekatera klasična zadružna načela in ne smejo biti izničeni pozitivni rezultati v dosedanjem razvoju te panoge gospodarstva.

Čas prilagajanja je najmanj tri leta, ni še znano, kaj bo predpisal zakon o zadružništvu, zato morajo biti ukrepi premišljeni in strpni, reorganizacija pa mora biti podprta z vsebinskimi spremembami, saj bo prav naloga vseh udeležencev vzpostavitev učinkovitega podjetja. S tem pa ni rečeno, da moramo s prilagajanjem odlašati.

Zaključek

Gozdarstvo in kmetijstvo na Koroškem je v primerjavi s Slovenijo specifično. To dokazuje dosednji razvoj in dobro sodelovanje kmetov z gozdarsko in kmetijsko organizacijo. Zato moramo v bodočih razpravah v okviru gozdarstva in kmetijstva aktivno sodelovati, da tudi v bodoče ohranimo neločljiv razvoj kmetij kot celote, da bo zagotovljena socialna varnost kmetov in delavcev v bodoči organizaciji gozdarstva in kmetijstva.

Viktor OŠLOVNIK
Peter PLANINŠEC
Jože KONEČNIK

Akcija »predlagaj nekaj koristnega«

V mesecu decembru smo končali z akcijo »Predlagaj nekaj koristnega« za leto 1988. Centralna komisija za inventivno dejavnost je prispelo predloge pregledala in skupno s strokovnimi službami podala ustrezno mnenje. Koristni predlogi so nagrajeni s 50.000 din.

Prispelo je 335 predlogov, kar je največje število v dosedanjih akcijah. Primerjavo z akcijo v letu 1987 prikazuje razpredelnica.

Leto	Prispeli predlogi	Koristni predlogi	Indeks	korist. predlog. prispeli pred.
1987	276	230		83,3 %
1988	335	228		68,1 %

Razpredelnica je dovolj zgovorna. Lahko smo zadovoljni z odzivom na akcijo, ne pa s kvaliteto predlogov. Tako kot v preteklih akcijah je tudi tokrat največ predlogov s finalnih TOZD lesne industrije, slabo je zastopana primarna proizvodnja, še slabše pa gozdarska dejavnost.

Vrstni red TOZD oz. delovnih skupnosti v akciji 1988 glede na število koristnih predlogov:

1. TOZD TIP Otiški vrh

72 predlogov

2. TOZD TSP Radlje—Podvelka
3. TOZD TP Prevalje
4. TOZD TP Pameče
5. DS IB
6. TOZD Nova oprema
7. DSSP
8. TOZD žaga Vuhred
9. TOZD Blagovni promet
10. TOZD TIS Pameče
11. TOZD CLS Otiški vrh
12. TOZD žaga Otiški vrh
13. TOZD gozdarstvo Črna

- 48 predlogov
- 46 predlogov
- 15 predlogov
- 11 predlogov
- 8 predlogov
- 7 predlogov
- 6 predlogov
- 5 predlogov
- 4 predloge
- 3 predlogi
- 2 predloga
- 1 predlog

Miroslav GREŠOVNIK

Akcija »predlagaj nekaj koristnega« v sektorju za razvoj tehnologij in kontrolo kvalitete TOZD TIP

V sektorju za razvoj, tehnologijo in kontrolo TOZD TIP Otiški vrh smo v letu 1988 sistematsko pristopili k akciji »PREDLAGAJ NEKAJ KORISTNEGA«. Razpisali smo interno tekmovanje za največje število predlogov in za najboljši predlog. Rezultati so bili nad pričakovanji, odziv je bil zelo velik, saj smo dobili 69 predlogov ali v povprečju 5,75 predlogov na delavca. Že ob zbiranju predlogov smo nekatere pričeli intenzivno izvajati. Naš cilj pa je, da vse izvedemo v praksi. Osrednji kriterij pri sestavi predlogov je bil: zmanjšanje stroškov,

izboljšanje kvalitete in novi izdelki s področja ivernih plošč in s področja razširjanja informacijskega sistema.

V sektorju podpiramo akcijo, ki naj postane naša stalna naloga. Vsak koristen predlog bomo evidentirali in ga spremljali od ideje do realizacije.

Z akcijo smo želeli prispevati k prehodu v inventivno, ustvarjalno družbo, ki je tolikokrat poudarjena tema razprav priznanega strokovnjaka dr. Muleja na različnih simpozijih.

Daniilo RANC

Pri TOZD Gozdarstvo Radlje so mehaniki Karel DOBNIK, Danilo URAN in Darko PUŠNIK montirali na gozdarski traktor IMT 561 ločene hidravlične sisteme tako, da služi eden upravljanju odzivne deske, drugi pa vitlu. S tem so močno olajšali delo s traktorjem pri spravilu lesa in zmanjšali pogoste okvare na oljni črpalki. Čestitamo k njihovi inovaciji.

Foto: Andrej ŠERTEL

DELAVCI TSP NEZADOVOLJNI Z OSEBNIMI DOHODKI

12. januarja so imeli delavci TSP, delovna enota Radlje, izredni zbor, ki ga je sklical in vodil izvršni odbor osnovne organizacije sindikata. Zbor so zahtevali delavci vseh oddelkov zaradi nezadovoljstva ob prejemu osebnih dohodkov za mesec december 1988.

Že dan pred izplačilom osebnih dohodkov se je v tozdu razširila novica, da bodo le-ti manjši od izplačanih v mesecu decembru. Novemberski osebni dohodki so bili sicer večji, ker so imeli obračunanih več delovnih dni kot v decembru. Poleg tega so dobili pri drugem izplačilu v decembru še vsak po 200.000 din.

V decembru so delavci TSP delali le 19 dni oz. 152 ur. Poleg te razlike pa so bile večje razlike v višini osebnih dohodkov v tudi zato, ker so dobili delavci, ki so delali v juniju vse sobote, v decembru izplačane nadure. Delavci, ki dodatnih sobot niso hoteli delati, tudi v decembru nadur niso dobili izplačanih. V decembru so imeli manj delovnih dni zaradi zmanjšane prodaje.

Delavci so tudi mislili, da imajo najslabše plače v Lesni oziroma med lesno-industrijskimi tozdi, niso verjeli v prikazane podatke. V mesecu novembru je bil njihov povprečni osebni dohodek 777.260 din, v decembru (izplačilo januar) pa 931.713 din. Ti zneski zajemajo tudi vse dodatke.

Zboru je prisostvoval tudi predsednik občinskega sindikalnega sveta Zmago Žorž, zato so delavci TSP izražali še druga nezadovoljstva. Povedali so, da se jim zdijo občutno previsoki davki in prispevki iz osebnih dohodkov, moti jih prevelik in neažuren občinski aparat, od občinskega sindikalnega sveta pa so zahtevali točne podatke o višini osebnih dohodkov delavcev občine Radlje. Mnenja so, da krizo najbolj občutijo delavci v gošpodarstvu, manj pa delavci v upravnih službah, da bi kriza morala zadeti vse enako.

Predsednik občinskega sindikalnega sveta je sicer dal nekaj odgovorov, tudi člani poslovnega odbora Lesne so dali zagotovilo, da bo osebni dohodek za januar povečan do najvišje možne mere, med 35 in 40 %, seveda, če bodo za to dane možnosti (rezultati, predpisi), delavci pa so sprejeli sklepe:

Zbor delavcev zahteva 50 % višje osebne dohodke za mesec januar. Če bo procent nižji, se bo zbor ponovno sestal na dan določitve vrednosti točke za mesec januar. Na zboru bodo prisotni predstavniki vodstva Lesne. Delovni koledar je treba sestaviti tako, da bomo vsak mesec obračunali isto število delovnih ur (182).

Zahteve delavcev, ki jih ni mogoče uresničiti preko delegatov na delavskem svetu naj v bodoče obravnava sindikat, pripravi in izdela predlog in skuša najti ustrezne rešitve z vodstvom tozid in delovne organizacije. Izredni zbori delavcev niso rešitev.

Po zapisniku izrednega zbora
I. Robnik

Pri TOZD Gozdarstvo Črna je Franjo KEBER v svojem revirju strasil odcep gozdno-kamionske ceste v obliki prstana oziroma zanke. S tem je zmanjšal poškodbe na gozdnem drevju in tleh, ki pogosto nastanejo zaradi spravila navzdol. Zaradi takšne izgradnje prometnic je izkrčena površina gozda manjša, ročno spravilo je odpadlo, kakovost hlodovine je bila boljša in odvoz lesa iz gozda je bil možen takoj.

Foto: Andrej ŠERTEL

Pri TOZD Gozdarstvo Črna je Marko KLAVŽ naredil univerzalno pritisno ploščo z ušesom, ki dobro služi pri žičnem izvleku lesa za lažje pritrjevanje in uravnavanje žične vrvi.

Foto: Andrej ŠERTEL

Z LETNE KONFERENCE SINDIKATA TOZD ŽAGA MISLINJA

Ob zaključku preteklega leta so se sestali člani OOS TOZD Žaga Mislinja. Predsednik izvršnega odbora sindikata tov. Franci ODER je podal obširno poročilo o delu in dejavnosti sindikata za minulo leto 1988. Iz njegovega poročila je razvidno, da je sindikat aktivno delal. Spremljal je žagarsko proizvodnjo, organiziral strokovno ekskurzijo članstva, srečanje zaposlenih in njihovih upokojencev v Komisiji. Skrbel je za ozimnico in kurjavo ter reševal razne zadeve v sindikatu. O športu in rekreaciji je poročal Rado KREJAN. Kritično je ocenil, da je v okviru LESNE organiziranih veliko športnih iger, vendar se jih zelo slabo udeležujemo, kljub temu, da imamo zelo veliko zaposlenih mladih. Potrebno bo poživiti športno aktivnost v kolektivu. Za rekreacijo in oddih je v našem kolektivu bolj malo zanimanja, vendar če se pa kateri prijavi, pa nima pogojev po našem točkovniku. Imamo takšne člane, ki so potrebni oddiha, da jih bo tudi sindikat finančno podprl.

Finančno poročilo je podala Marjana REDNAK, poročilo nadzornega odbora pa Jožica FIJAVŽ.

V drugem delu konference je podal poročilo direktor tov. Peter REPOTOČNIK in sicer o planu proizvodnje, o finan-

čnih rezultatih žage v letu 1988, prodaji za izvoz in za domači trg.

Zelo nas skrbi za naslednje leto: o reorganizaciji LESNE, kako bo potekala proizvodnja, nabava hlodovine, prodaja rezanega lesa, zmanjšanje posek lesa, beljenje hlodovine itd.

Nato je predsednik DS tov. Konrad LUŽNIK, podelil jubilejne nagrade in to: Srečko KLEMENCU za 10 let, Dragu OVČAJU za 20 let in Jožetu PACNIKU za 30 let delovne dobe.

Predsednik sindikata in direktor kolektiva sta podarila spominska darila upokojenim članom v letu 1988. Invalidsko so bili upokojeni: Ivan KRAJNC, Anton ČERNIČ, Alojz SLATINŠEK in Pavel ZALOŽNIK, s polno delovno dobo 40 let sta se pa upokojila viličarist Anton KOROŠEC in gaterist Ludvik KREBL.

Ob zaključku konference je delovno predsedstvo čestitalo vsem jubilarantom in zaželelo vsem upokojencem veliko zdravja v jeseni življenja, članom kolektiva pa veliko uspehov v letu 1989.

Anton FLOGIE

Semensko leto

Smreka je lansko leto v naših gozdovih izredno bogato obrodila. Takšnemu obilnemu semenjenju pravimo gozdarji semensko leto. Semensko leto se pojavlja običajno vsakih 4 do 8 let in ga zaznamo že spomladi, ko je naše okolje polno rumenega cvetnega prahu. Pojav močno moti astmatične bolnike in posameznike, ki so na cvetni prah alergični.

Iz močno rodne drevesa lahko naberejo okrog 100 kg storžev. V en kilogram gre okrog 32 storžev, en storž pa vsebuje okrog 400 semen, torej daje eno smrekovo drevo 1.280.000 semen. Pri gostoti 4.000 mladice/ha bi eno smrekovo drevo pomladilo 320 ha gozda. Pri nas posadimo letno okrog 330.000 smrekovih sadik in bi torej za to količino zadostovali storži nabrani iz ene četrte krošnje enega drevesa.

To pa je seveda le teorija, popoprana z enostavno matematiko. V resnici pa je drugače! V letih bogatega obroda naberejo večje količine storžev, da nam dobljena količina semena zadostuje vsaj za pet do šest let. V primernih hladilnikih vzdrži kaljivost smrekovo seme še dalj časa. Vsako seme pa seveda ni kaljivo. V časih pred pojavom množičnosti industrije, termoelektrarn in vedno pogostejših primerov radioaktivnega sevanja so ugotavljali pri smreki 70% kaljivost, danes poudarjajo biologi, da je mnogo nižja. Avstrijski gozdarji so zaskrbljeni zaradi vedno slabšega naravnega pomlajevanja svojih gozdov in vidijo vzrok v vedno večjem deležu gluhega semena, to pa je posledica slabe oploditve oziroma vedno manjše vitalnosti peloda.

Tudi v primeru, da bi bilo kaljivo vsako seme, ne moremo računati, da se nam bo posrečilo vzgojiti sadike iz vsakega. Ker vzgajamo smrekove sadike v drevesnici štiri leta, se jih mnogo uniči med pletvijo, presajanjem, zastiranjem, škropljenjem in drugo obdelavo, ki je danes povečini strojna. Tudi odbiranje sadik z ozirom na njihovo kvaliteto je v drevesnici strogo, saj je sajenje drago in naj bi našla pot nazaj v gozd le tista sadika, ki bo kos vsem neprijetnostim med dviganjem iz grede,

prevozom na planino in ponovnemu sajenju. zaradi vsega tega dobimo iz enega kilograma semena le okrog 50.000 sadik, čeprav je v enem kilogramu od 130.000 do 250.000 semen.

Andrej Šertel

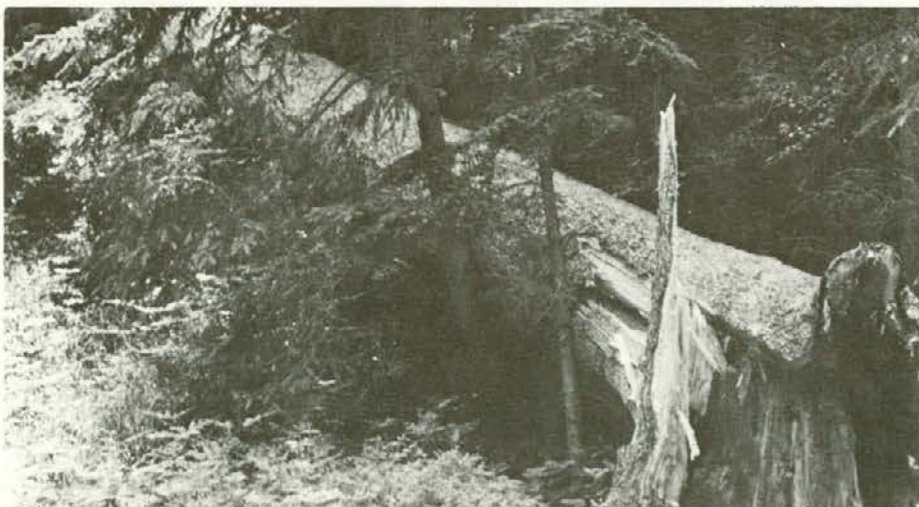

Foto: Andrej Šertel

Obvezna praksa srednješolcev malo drugače

Na osnovi predloga, da organiziramo nekoliko drugačno obvezno prakso srednješolcev, predlagamo možne teme za raziskovalne diplomske in pripravniške naloge v naši temeljni organizaciji:

1. Naslov naloge »MOŽNOST ORGANIZIRANJA DISLOCIRANIH ENOT V LESNI INDUSTRIJI (delo na domu)«

Dispozicija naloge

a) UVOD:

1. opis dislociranih enot (kaj je dislocirana enota in predvidene prednosti nove oblike proizvodnje)

b) ANALIZA:

2. proučevanje obstoječih programov (izdelkov) Lesne, ki bi bili primerni za proizvodnjo v dislociranih enotah,
3. proučevanje novih programov (izdelkov), ki jih LESNA še ne proizvaja in bi bili primerni za proizvodnjo v dislociranih enotah in bi jih bilo možno plasirati na tržišču,
4. proučitev predpisov, ki omogočajo delo na domu (možnost instaliranja določenih lesno-predelovalnih strojev v dislociranih enotah, spoznavanje predpisov, ki urejajo gradbene, instalacijske, sanitarne in kulturno-zgodovinske zahteve),

c) DEFINIRANJE OBLIKE DISLOCIRANIH ENOT:

5. predlog organizacije dislociranih enot (ali so primerne ali ne, navesti negativne in pozitivne prednosti, ki jih bi pokazala analiza.)
6. Če je analiza pozitivna je treba navesti možnosti, kako organizirati dislocirane enote in točno navesti programe (izdelke), ki pridejo v poštev za proizvodnjo v dislociranih enotah,

d) EKONOMSKI IZRAČUN:

7. prikazati vrednostni izračun ekonomske opravičenosti organiziranja predlagane proizvodnje.

e) ZAKLJUČEK:

8. v zaključku je treba opredeliti splošno oceno celotne raziskave in nakazati nova spoznanja, ki bi jih bilo potrebno še obdelati.

OPOMBA: Določeno gradivo in izkušnje navedenih raziskav so v praksi že delno poznane, vendar v kovinski

industriji (Železarna Ravne).

Zaradi tega bi bilo primerno opraviti tudi analizo za lesno predelovalno industrijo in upoštevati že dognane ugotovitve.

2. Naslov naloge UGOTAVLJANJE VZROKOV KRIVLJENJA LEPLJENIH PROFILOV

Dispozicija naloge

a) UVOD:

1. Osnovne značilnosti tehnologije lepljenja lesa.

b) ANALIZA:

2. sedanji način in pogoji lepljenja profilov, (definirati je treba obstoječo tehnologijo in upoštevati uporabne parametre — vlago, temperaturo, strukturo lesa, sušenje, vrsto lepila, način lepljenja.)
3. primerjati je potrebno obstoječe stanje lepljenja profilov s teoretičnimi in praktičnimi dosežki tehnologije lepljenja lesa,
4. navesti je treba vzroke, ki vplivajo na krivljenje profilov.

c) REŠITEV PROBLEMA:

5. na osnovi ugotovljenih vzrokov je treba določiti novi tehnološki postopek (nove parametre) lepljenih profilov,

č) ZAKLJUČEK:

6. na kratko je treba oceniti pristop, kako reševati omenjen problem in navesti morebitne boljše predloge za sistemsko reševanje problemov.

3. Naslov naloge MOŽNOSTI ORGANIZIRANJA PROIZVODNJE V OPUŠČENEM (neizkoriščenem) OBJEKTU STARE ŽAGE V VUHREDU

Možnosti: lesna predelava, kovinska predelava, kmetijstvo, možnosti zaposlitve invalidov. Pri uvedbi proizvodnje je treba upoštevati ekološki vidik in lokacijo v centru Vuhreda.

4. Naslov naloge: UPORABA LESNIH ODPADKOV NA LOKACIJI LESNO-PREDELOVALNEGA KOMPLEKSA V RADLJAH

Možnosti: les, žagovina, lubje ...

Anton Kovše

KMETIJA VERDEL OB MEŽI V KOPRIVNI

Čez Verdelovo kmetijo teče reka Meža. To je zadnja zasebna, še naseljena planinska domačija, na sev.vzh. pobočju Olšave. Razen na kmeta Potočnika meji na državne gozdove in na Kosa, Pečnika in na vrhu Olšave 1845 na Savinjsko dolino, na severni strani pa na Opiš planino 1460 m n.v. Sama domačija leži na n.m.v. 1100 m. Ta kmetija je izrazito planinska. Večji del je na pobočju Olšave pod Gladkim vrhom in nad 1400 m prehaja v skalovje z vmesnimi strmimi melišči, ki je vmesno obraslo s posameznimi in skupinskimi macesni, redko smreko, rušjem, krljiko in travami. Ta del planine je služil samo za pašo drobnice: kozam in ovcam. V starih časih so jih še tukaj dosti gojili. Tukaj okrog je znana posebna pasma — solčavska ovca. Ta je večja in ima boljše volno. Te ovce so še danes iskane. V starem cerkvenem urbarju iz leta 1620 piše, da so ti planinski kmetje imeli za oddati samo nekaj volne, ovčjega sira in nekaj malega ovs. Druga žita so bolj težko pridelali. Pšenico in rž so sejali na novinah. Sejali so tudi bob, nekaj prosa in lan za predivo. Ker je kmetija težavna, so morali imeti po dva do tri pare volov, ene močnejše in dvojne mlajše, ker je bilo treba za eno brazdo dve

vpregi, eno za vleko črtala in eno za vleko rala. Je pa tukaj še ena posebnost, da so se morali spomladati pri setvi in jeseni pri pospravljanju kosati za pridelek s snegom. Do sredine prejšnjega stoletja, ko so bili še tod okrog sami zasebni kmetje, je življenje potekalo kar zadovoljno, ves skromni živež so pridelali doma. Iz kamnja na pobočju Olšave so izdelali mlinske kamne. Večji del mlinjskih kamnov po Koprivni in okolici je bil iz Olšave. Nekaj neizdelanih mlinjskih kamnov se še danes najde na Kosovi in Verdelovi meji.

Ta planina je nekaj posebnega na tem sev. pobočju. Je še precej naravno ohranjena.

Kdor jo pozna in obišče, ni razočaran. Tukaj so rastišča, kjer uspevajo prav redke planinske rastline: Kluzijev svišč, košutnik, ozkoro-gljati grint, dlakavi svišč, planinske murke, Blagajev volčin, več vrst iz roda lilij, turški klobuk itd. Ena najlepših pa je Anemane vernalis (kosmatinec). Če te pot tja zanese v poletju, se boš lahko naužil lepih zrelih gozdnih jagod in malo pozneje pa redkih (kamenic) kopsnic, ki jih redki poznajo. Da je kraj

ostal še tako naraven in malo obiskan je kriva bližina državne meje s sosednjo Avstrijo.

Kljub naravnim lepotam so tudi tukaj težave, predvsem pozimi velika oddaljenost. Upravno so spadali včasih pod Železno kaplo, fara pa v Koprivno. Pozimi vedno zapade veliko snega. Ko je bila še Olševa bolj gola, je enkrat začetkom prejšnjega stoletja, ko je še poslopje stalo nižje ob potoku, začetkom marca pridrsel iz Olšave ogromen snežni plaz, da je pod sabo pokopal in uničil vso domačijo. Živa je ostala gospodinja, ki je šla zjutraj v Črno in en moški, ki ga tudi slučajno ni bilo doma. Pod plazom je umrl tudi dojenček. Od tedaj se tudi ime Verdel imenuje samo po domače. Tega imena na Slovenskem ne najdemo. Ko so domačijo obnovili, tam kjer je sedaj, je življenje ponovno steklo.

V hudi zimi leta 1909, sredi februarja, na pustni torek zvečer, je ponovno pridrsel iz Olšave velik snežni plaz in odnesel polovico hiše, ko so gostje slišali glasen pok in šum so pogledali čez vrata, pa polovice hiše ni bilo več. Takrat žrtev na srečo ni bilo. Pozneje so hišo še bolj utrdili z močnimi zidovi, kot jih ima še sedaj, sicer pa sedaj propada. Kmalu, čez pet let, leta 1914 poleti, ko so požigali no-

vine, jim je ušel ogenj v planino, da je precej planine pogorelo. Leta 1977, ko je vihar na Olševi porušil vel. površino gozda, je tudi v Verdelovem bila velika škoda, saj je polomilo ca 8–10 ha.

Kot je bila v prejšnjem stoletju navada, da so se na posestvih menjavali gozdarji, kljub temu, da tega posestva ni odkupil grof Thurn, je bila prva kupo-prodajna pogodba sklenjena 29. avgusta 1881 in se preknjižila na Johana Podolšnika. Isto leto je bila sosednja Kosova kmetija prodana grofu Thurnu. Po prenosni listini 9. novembra 1908 so preknjižili na mlajšega Johana Podolšnika. Po prenosni listini 30. oktobra 1916 leta se preknjiži posestvo na Marijo Wutte, roj. Podolšenik. Po poroki so se preselili na možev dom, v Brežko vas pri Šmihelu pri Pliberku. Po dedovanju 8. 11. 1976 so preknjižili na Karla Wutteja iz Brežke vasi.

V prejšnjih časih so kljub raznim nesrečam dobro gospodarili, brez posebnih dolgov. V vseh časih je bila knjižena le ena dajatev, leta 1864, 1000.-f.l. hčerki Mariji, ki se je poročila. Ko so se lastniki odselili v nov dom, so posestvo dali v najem, nekim Osojnikom, pozneje pa Brodnikom.

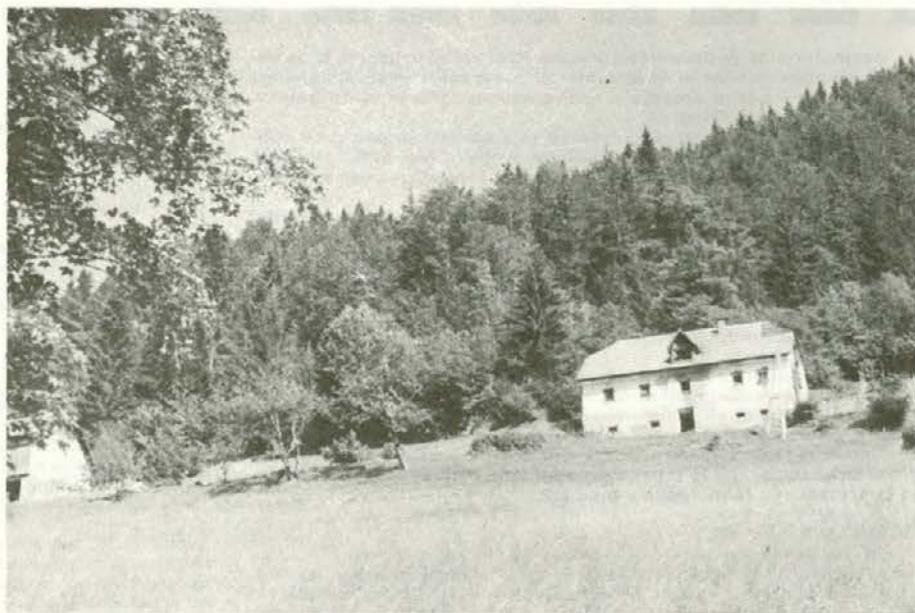
Ko so ti otroci odrasli in se starši postarali, je prevzel posestvo Keber Matevž z ženo. Ta vdova še danes vztraja na tej domačiji, ki že močno propada. Travnike zarašča gozd, gozd pa koristi lastnik sam.

Leta 1945, februarja, sem tudi sam videl pri tej domačiji, kaj zmore tak snežni plaz.

Med drsenjem po melišču je vse pokalo in lomilo, s seboj je privlekel kamenje, drevje in še mrtvega gamsa. Ustavil se je šele kakih 50 m pred hlevom. Zadnje čase pa so se ta

melišča močno obrasla z gozdom, tako so tudi plazovi manjši in manj nevarni. Olševa pa ostane še vedno zanimiva.

Čarf Matevž

Verdelova domačija, foto Matevž Čarf

Žaga v Mušeniku — nadaljevanje iz prejšnje številke

Zgodaj spomladi leta 1934 so v hudi poplavi, ki je trajala nekaj dni, bili odnešeni mostovi in ceste. Bil je prekinjen za dalj časa dovoz lesa na žago. Tako je ostalo še dosti hlodovine, ki je bila na začasnih skladiščih.

Ker so bili na žagi v Mušeniku porušeni jezovi in rače, ki so bile napeljane na žagina koleša, je delo na žagi dalj časa stalo, delavci pa so bili zaposleni pri odpravljanju nastale škode. Saj je kar precej časa bilo treba, da so napraviličasne mostove. Cesto do Škrubija do Mihelove žage, ki jo je poplava popolno-

ma odnesla, je prevzel rudnik in so v skalovje vsekali novo cesto, kot je še sedaj. Na žago pa so še iz Bistre dali stalne delavce, da so obnavljali jezove in rače. Ko so bile ceste za silo urejene za prevoz, so iz bližnjih, dostopnih skladišč, kjer je še hlodov kaj ostalo in jih ni odnesla voda, začeli voziti na žago. Stalnih voznikov je bilo tiste čase šest parov težkih konj: dva para režijskih v Mušeniku, po dva para konj je imel KUMER Franc, ki je imel hišo in hlev ob cesti pri Prahovem mostu, po en par konj pa je imel nadgozdar ŠEPUL Franc na Mlinarskem v Bistri in en

par konj je imel trgovec Puncengruber. Ti vozniki so vozili les skozi vse leto.

Ker so bila sečišča — goloseki večji del v višjih legah in so sekali vse na suš, tako, da so od meseca maja naprej, ko so odredili in odkazali goloseke, so se gozdni delavci naselili v bližini sečišč, si postavili zasilne kočje iz smrekovega lubja, ko je bilo to pripravljeno, so začeli podirati drevje. Podirali so z ročno »cug žago« in vse navzgor — cela debela ošpacali (oklestili), olupili s šintarji (lupilniki) le na vrhu debela so puščali 2–3 m vej z vrhom, da se je bolj sušilo. Običaj je bil, da so podiranje končali do približno sredi avgusta, ko se drevje preneha dobro lupiti. V glavnem je veljalo pravilo, da se lupi do največjega holcarskega praznika velšmarna in sv. Roka na 16. avgusta. Po teh dveh praznikih so začeli štome (debla) razrezovati na hlode in vsak posamezen hlood do konca izdelati — obšprncati (obrobiti) do približno deb. 30 cm, z enim robom, debelejši z dvema, zelo debele pa s tremi robovi. Vsak hlood iz različnih revirjev je imel svoj znak, vsekane na debelejši strani hloda. Znaki so veljali trajno: Jazbina I., Ludranski vrh II, Bistra III., itd. Tako so vedeli na skladišču in žagi, kje je bil hlood izdelan, če slučajno ne bi imel predpisane dolžinske mere. Ko so razreze na sečiščih končali, so s sodelovanjem drvarskega mojstra, revirnega gozdarja in sekačev hlodovino izmerili in prevzeli. Po prevzemu hlodovine so jo spravili do najbližjega jarka na večji kup (kodo). Tu je hlodovina čakala običajno do snega in mraza. Nakar so jo spravili v dolino na skladišče pri cesti. Če je bil teren primeren za spravilo po tleh, je bilo lažje. Ker pa so bili slabi terenski pogoji — prepadi in podobno, je bilo treba prej napraviti suho lesno rižo, ki so jo v naših krajih največ rabili. O tem pa drugič naprej.

Matevž ČARF

Upravno poslopje žage Mušenik

Računalnik v proizvodnji

Gospodarjenje je dinamičen proces. Nanj vplivajo pojavi, ki so nagnjeni k spremembam in ki izražajo ali povzročajo le-te. Dinamično gospodarstvo se tako srečuje z vedno novimi zahtevami na tržišču, kjer se »spopada« s tekmeči.

Trend je jasen. Obstoječe resurse in možnosti je potrebno optimalno izkoristiti: na svetovnem tržišču je treba hitreje in fleksibilneje reagirati in v poslovanju priti do čim hitrejših in kvalitetnejših informacij.

V svetu se danes porabi več denarja za informacijsko tehnologijo, kakor za nakup novih produkcijskih strojev. V tem tekmovanju se pojavlja nov faktor — informacija. Le ta je identična s računalnikom.

Š hard in software-skimi investicijami (nekontroliranimi) se lahko vnaša zmeda, zato je nujno strateško CIM — planiranje (Computer Integrated Manufacturing).

Vsaka proizvodnja ima svoje posebnosti, za katere je potrebno izdelati posebne rešitve.

Uvajanje računalnika v proizvodnjo je zahtevna naloga, pri kateri morajo uspešno sodelovati strokovnjaki računalništva in tehnologi in inženirji različnih strok. Ekonomski učinki uvajanja računalnika v proizvodnji bodo nastali ob dobro zasnovanem in teamskem delu.

Članek sem tematsko razdelil v dva dela. V prvem sem predstavil računalnik in uporabo le tega, v drugem delu sem opisal način uvajanja informacijske tehnologije v tozdi TIP.

RAČUNALNIK

Računalnik lahko opravlja različne naloge, odvisno od vrste programa, ki mu ga vstavi uporabnik. Program je zaporedje ukazov, ki obdelujejo dane podatke. Vsak ukaz ali podatek je v računalniku predstavljen v obliki števila. Vsako število pa je v računalniku predstavljeno v kombinaciji električnih signalov. Nekatera teh števila so ukazi, ki povedo računalniku, kaj naj stori z drugim številom. Računalnik izvaja ukaze s hitrostjo nekaj tisoč operacij na sekundo. Vsak mikroračunalnik je sestavljen iz velikega števila različnih komponent, imenovanih vezja. Vezja ali integrirana vezja obdelajo informacije. Napredek v računalništvu je rezultat večjega števila funkcij, ki jih lahko opravlja posamezno integracijsko vezje. V zadnjih letih se je gostota od srednje gostih vezij (MSI), preko vezij z veliko gostoto (LSI), do vezij z zelo veliko gostoto (VLSI) z nekaj deset tisoč tranzistorjev na vezju. Eno samo vezje lahko opravlja funkcije, ki smo jih zasledili pri velikih računalnikih.

Sposobnost računalnika je odvisna od dveh delov:

- programske opreme
- strojne opreme

Strojna oprema pomeni fizične enote, ki sestavljajo računalnik. To je elektronika, ohišje, tastatura, zaslon in tiskalnik. Programska oprema se nanaša na računalniške programe. Ti vsebujejo zaporedje ukazov, ki prilagodijo računalnik na specifično aplikacijo tako, da povzročijo delovanje strojne opreme na točno določen način (urejanje besedil inp.).

Programska oprema

- Opravlja tri glavne funkcije:
- nadzira delovanje strojne opreme (sistemska oprema)
- izvršuje računalniške operacije za uporabnika (aplikativna oprema)
- omogoča razvoj nove programske opreme (razvojna oprema).

Konfiguracija mikroračunalniškega sistema

Pri tem imamo v mislih strojno opremo. To je mehanski in elektronski del računalnika. To so:

- procesno pomnilniška enota (CPE — centralna procesna enota, pomnilnik in vezje za prenos podatkov v in iz pomnilnika),
- tipkovnica (vnašanje informacij v R)
- zaslon (terminalski zaslon, kjer se prikazujejo informacije iz računalnika)
- tiskalnik (izpisuje informacije na papir)
- diskovni pogon (zunanja pomnilniška enota za shranjevanje podatkov in programov na disketo, disk, kaseto ali trak)
- modem (oddaja in sprejema podatkovni prenos z ostalih računalniških sistemov preko telefonskih linij, obstajajo pa še oblike komunikacije z računalniki preko koaksialnih kablov ali optičnih vlaken).

To je bilo nekaj osnovnih podatkov o računalniku. V nadaljevanju bom podrobneje predstavil mikroračunalnik v proizvodnem procesu.

Procesni računalnik — mikroračunalnik v proizvodnem procesu

Le-ti vedno bolj prodirajo v industrijsko okolje in opravljajo številne funkcije kot na primer:

- spremljajo industrijske procese
- vodijo industrijske procese
- vršijo avtomatsko kontrolo kvalitete izdelkov
- vršijo avtomatizacijo strojev s senzorsko povratno zanko
- embalarajo
- kontrolirajo porabo električne energije
- vodijo čistilne naprave
- omogočajo preprostejše oblike računalniškega vida
- omogočajo preprostejše robotske aplikacije.

Pri uvajanju računalnika v proces proizvodnje pa naletimo na številne zahteve in značilnosti. Le te so:

- strojna oprema:
- zadostuje manjši pomnilnik
- potrebujemo več V/I kapacitet
- A/D, D/A pretvorniki
- galvansko ločene V/I enote od mikroračunalnika

- zaščita proti motnjam in agresivnemu okolju (atmosfera, temperatura, vlaga, prah)
- programska oprema:
- programi morajo biti največkrat napisani v zbirnem jeziku
- operacijski sistem mora omogočiti sprotno delo več procesov
- programski prijemi za povečanje zanesljivosti delovanja sistema
- razširjena sistemska programska oprema
- dodatna oprema:
- simulator.

Uvajanje mikroračunalnikov v proizvodnjo

V zadnjih letih je bilo 90 % vseh procesnih računalnikov instaliranih v proizvodnjo. Letna stopnja rasti za uvedbo mikroračunalnikov je v zahodnem svetu 73 %. Vzroki take rasti so naslednji:

- tržišče zahteva vedno večjo kvaliteto proizvodnje
- delovna sila je vedno dražja
- cena računalniške opreme v razvitem svetu je vedno nižja
- sposobnost računalnikov skokovito raste
- enako strojno opremo računalniških sistemov za avtomatizacijo proizvodnje lahko prodamo v različne tovarne, kar omogoča nižjo prodajno ceno teh.

To dokazuje tudi dejstvo, da je bila povprečna cena strojne računalniške opreme za vodenje industrijskih procesov v začetku sedemdesetih let v ZR Nemčiji ca. 500.000 DM, v začetku osemdesetih pa je bila povprečna cena teh manj kot polovična, to je ca. 200.000 DM.

Pri uvajanju računalnika v proizvodnjo se pojavljajo številni novi problemi, ki jih obstoječi kadri v industriji največkrat ne morejo predvideti, ker nimajo potrebnega znanja niti potrebnih izkušenj iz področja uvajanja računalništva v proizvodnjo. V projekt razvoja računalniške avtomatizacije je treba vložiti veliko potrpljenja in finančnih sredstev.

Pri uspešnem uvajanju moramo biti pozorni na:

— univerzalno zdravilo

Zavedati se moramo, da računalnik ni sredstvo za reševanje vseh problemov. Nasprotno: računalnik je lahko veliko breme, če bo samo spremenil delovanje stroja, ne pa tudi omogočil večjo produktivnost in boljšo kvaliteto. Zato je potrebno probleme, kjer obstoječo aparaturu zamenjamo s računalniško opremo, zelo dobro proučiti in razumeti prednosti, predno sprejmemo neko odločitev.

V primeru, da ugotovimo, da sta kvaliteta dela in produktivnost slaba (organizacija dela, disciplina idr.), problem ne bomo preprosto rešili z nakupom računalnika. Ugotoviti moramo, na katerem mestu ali katerih mestih bi bilo računalnik možno in smiselno uvesti.

— Preprostost

Pri uvajanju se izogibajmo nepotrebnim kompleksnostim problemov. Avtomatizirati celoten proces proizvodnje je zelo težaven problem, ker je v to potrebno vložiti ogromen napor, čas in sredstva, rezultati pa so le nekaj odstotkov boljši kot v primeru, če uvedemo računalniško vodenje nekaj ključnih elementov proizvodnje.

— Prihranek

Vsi predlogi za vključitev računalnika v proizvodnjo morajo temeljiti na ekonomski analizi. Uspeh sistema za avtomatsko vodenje proizvodnje ni odvisen samo od tehničnih pogojev tehnološkega procesa, ampak tudi od izrabe računalnika.

— Zanesljivost

Potrebno zanesljivost moramo skrbno definirati. Vsak računalnik lahko v nekem trenutku odpove. Pri nekaterih strojih občasen izpad zaradi napake v računalniku ni zelo usoden. Pogosto pa so celotne linije odvisne od enega računalnika. Izpada si v teh primerih ne moremo privoščiti, zato je potrebno imeti vedno pripravljen brezhiben identičen rezervni računalnik.

— Selektivnost informacij

Procesni računalnik mora voditi proces proizvodnje in zato mora zbirati tiste informacije, ki jih za to delo zares potrebuje.

— Kadri

Računalnik se bistveno razlikuje od drugih produkcijskih strojev; zahteva izšolane ljudi (računalničarje, programerje, tehnologe in vzdrževalce).

V proizvodnji pogosto naletimo na mnenje, da je potrebno računalnik obravnavati kot ostale produkcijske stroje. To je res v primeru, če upoštevamo le funkcijo tega. Sicer se zelo razlikuje od ostalih strojev v proizvodnji. Njegova naloga je običajno zelo dinamična. Materialno opremo tega večkrat izboljšamo ali pa pride do spremembe programa. Za to delo potrebujemo dobro izobražene kadre iz področij računalništva, tehnologije, organizacije proizvodnje in vzdrževanja. Računalništvo je namreč interdisciplinarna veda. Takih kadrov pa v proizvodnji pogosto nimamo, predstavljajo pa enega ključnih faktorjev pri uvajanju računalnika v proizvodnjo.

— Tehnolog + računalnik

Dobro skupino za uvedbo računalnika v proces proizvodnje sestavljata tehnolog in računalniški strokovnjak. Ta dva morata tesno sodelovati. Računalniški strokovnjak je zadolžen za povezavo računalnika s procesom. Odgovoren za projekt pa je tehnolog, ki proces zares dobro pozna.

— Poslovne obdelave

Poleg vodenja proizvodnega procesa lahko računalnik tudi obdela podatke, ki so potrebni za ostale oddelke tovarne. (Lahko vodi evidenco zalog v nekem skladišču ob tem, da porablja zaloge pri doziranju v nekem proizvodnem procesu). Pri uvajanju je potrebno te možnosti natanko pretehtati. Odločiti se moramo, kako naj bodo ti podatki obdelani in kako jih naj računalnik posreduje uporabniku.

— Avtomatska korekcija

V računalniško vodenih industrijskih procesih je treba podatke, ki določajo proces, poznati in jih avtomatsko posredovati računalniku.

Pri neavtomatskem proizvodni procesu lahko netočne podatke preprosto popravi operater, pri čemer to ne vpliva na stabilnost procesa. Pri avtomatskem vodenju to največkrat ni možno. Zato je potrebno uvesti avtomatsko odpravljanje napak, tako da se te ne prenašajo v celoten sistem proizvodnje.

— Človeški faktor

Pri uvajanju računalnika v proizvodnjo je potrebno obvladati tudi ta faktor. Pojavlja se na primer:

- z uvedbo računalnika se je zmanjšala stopnja nevarnosti in škodljivosti dela za delavca na določenem stroju. S tem mu je padlo št. točk — nižji OD. Zato se lahko zgodi, da ta delavec nasprotuje uvedbi računalnika;
- produktivnost se lahko poveča do take stopnje, da je potrebno zmanjšati število zaposlenih na nekem odseku proizvodnje;
- z uvedbo računalnika se lahko zmanjša prisotnost delavca na takem delovnem mestu, kar povzroči nepozornost (lagodnost) delavca, kar negativno vpliva na delovni proces;
- računalnik omogoča večjo kontrolo kvalitete proizvodnje in razne statistične analize, kar je lahko osnova za oceno kvalitete dela posameznega delavca. Torej: računalnik nadzoruje delavca.

Vsi omenjeni problemi sodijo v področje uprave. Uvedba računalnika v proizvodnjo mora biti predstavljena tako, da ga bo zaradi boljše kvalitete in večje produktivnosti sprejela vsa delovna organizacija.

Projektiranje

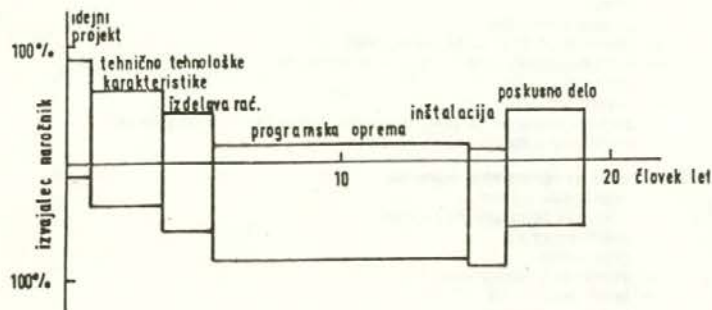
Uvajanje računalnika v proizvodnjo je kompleksen proces in zahteva sodelovanje različnih oddelkov v tovarni. Središče projekta je tisti proces, ki ga bomo avtomatizirali.

Projekt razdelimo na več delovnih faz. Časovna in finančna odločitev za izvedbo vsake faze mora biti dobro pretehtana, da omogoča realno oceno terminskega plana in celotnih stroškov. Na splošno govorimo o 6 fazah.

1. IDEJNI PROJEKT , čigar namen je definicija ciljev in nalog računalnika ter definiranje faz dela	Skupni stroški v %
5—10 %
2. TEHNIČNO TEHNOLOŠKE KARAKTERISTIKE definicija teh karakteristik celotnega sistema, kamor sodi definicija končnega stanja tehnološkega postopka, izdelava terminskega plana, izbor računalnika, definicija komunikacije človek-računalnik, definicija komunikacije računalnik-stroj, program šolanja kadrov;	20—40 %
3. STROJNA RAČUNALNIŠKA OPREMA — preizkusi tehničnih karakteristik elementov ter izdelava strojne računalniške opreme, vmesnikov ter simulatorjev;	10—30 %
4. PROGRAMSKA OPREMA — izdelava le-te, dokumentacije;	20—70 %
5. INSTALACIJA — instalacija strojne računalniške opreme, povezava s procesom;	10—30 %
6. POSKUSNO DELO	5—20 %

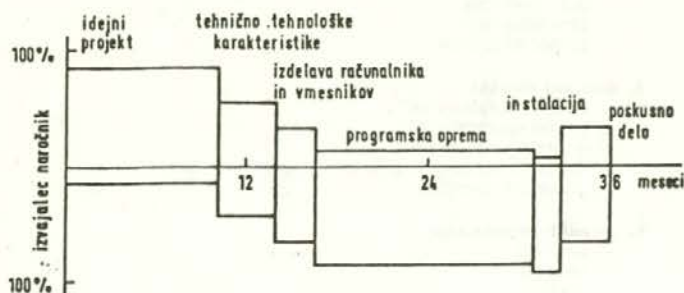
OBSEG IN TRAJANJE DEL

Obseg del merimo v človek/letih, trajanje pa v enotah za čas.

Slika: Obseg in razdelitev realizacije projektnih faz

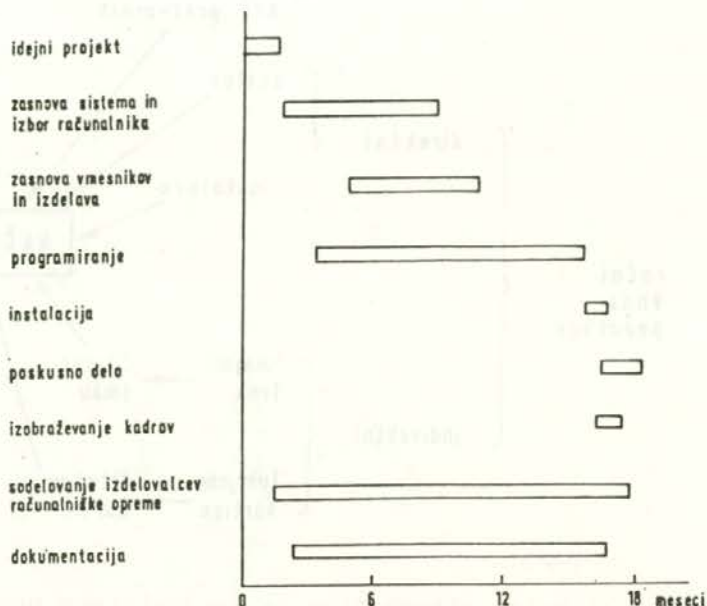
Obseg del po različnih fazah je tak, da zahteva največ časa razvoj programske opreme. Podatki so zbrani v ZR Nemčiji na več kot 100 projektih uvedbe računalnika v proces proizvodnje.

slika: Trajanje projektnih faz

Največ časa zahteva faza idejnega projekta in faza razvoja programske opreme. Vsako fazo je treba skrbno načrtovati in izvajati.

Posamezne faze je potrebno tako planirati, da se posamezne aktivnosti skladno izvajajo ali dopolnjujejo. Fazni plan pri manjših projektih je poenostavljen prikazan na sliki.

Slika: Fazni diagram uvajanja računalnika v proces proizvodnje
Ocena stroškov uvedbe procesnega vodenja v proizvodnji

Ocena stroškov uvedbe procesnega vodenja v proizvodnjo

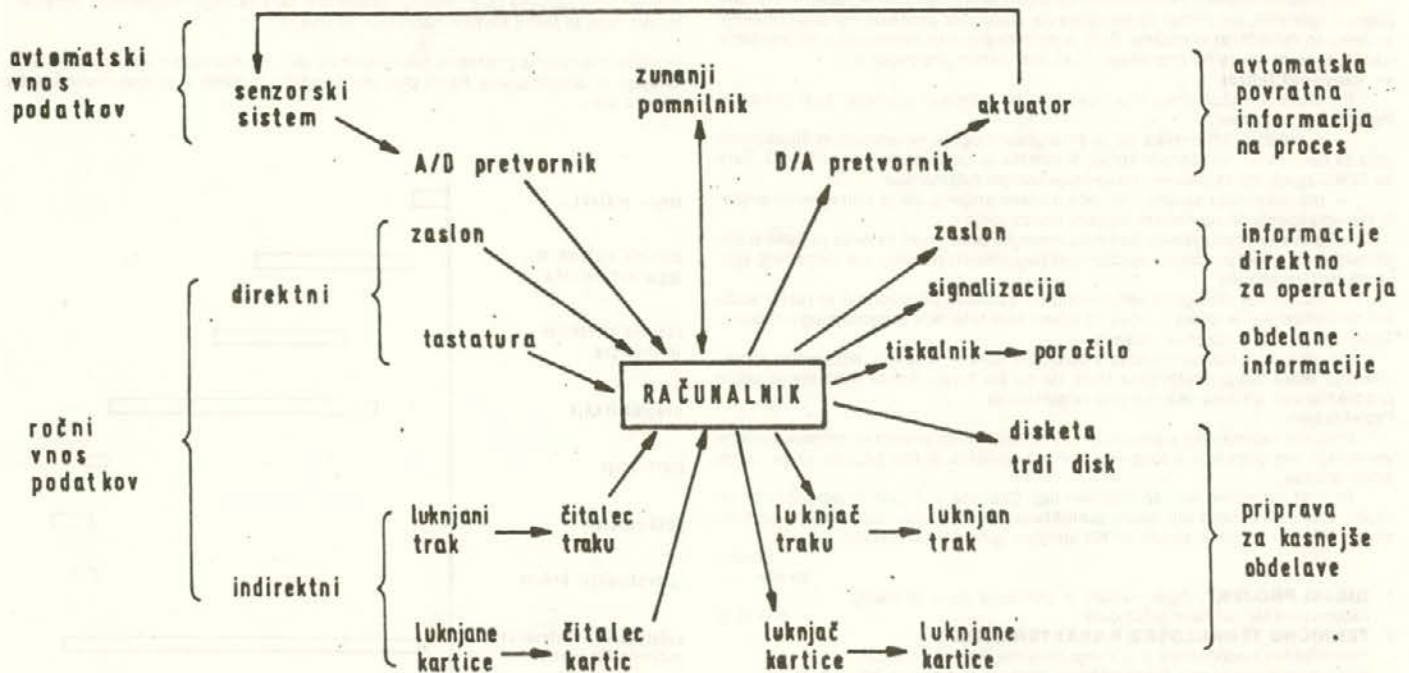
Pri uvedbi računalnika v vodenje proizvodnje je treba najprej v grobem oceniti stopnjo avtomatizacije, ki jo želimo doseči v končni izvedbi projekta. Stroški računalnika zelo hitro rastejo s kompleksnostjo nalog, ki jih opravlja računalnik. Potrebno je ugotoviti ekonomske učinke investicije.

Možni so različni pristopi, kar je razvidno iz primera sistema za obdelavo podatkov za kontrolo kvalitete (slika).

(Nadaljevanje na 10. strani)

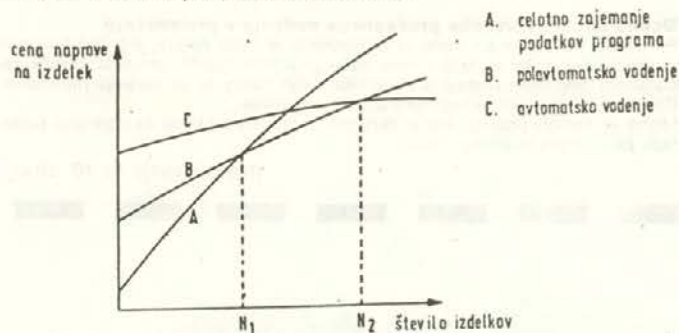

Olševa

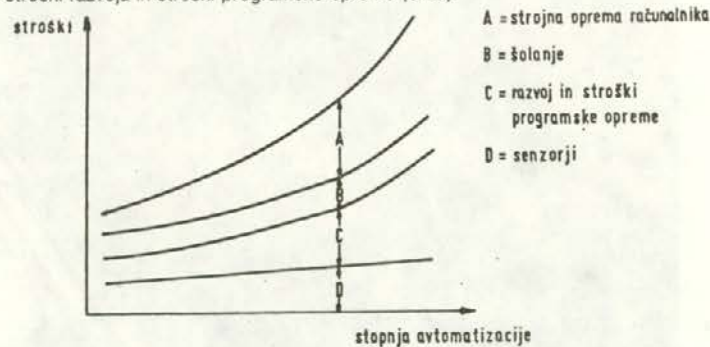
Slika: Možne alternative za računalniško podprt sistem za kontrolo kvalitete

V primeru velikega števila izdelkov je bolj ekonomično izdelati popolnoma avtomatski sistem vođenja s povratno signalizacijo.

Slika: Stroški stopnje avtomatizacije v odvisnosti od števila končnih izdelkov

Če upoštevamo posamezne komponente celotnih stroškov uvedbe računalnika v proizvodnjo, opazimo, da rastejo z večjo kompleksnostjo sistema predvsem stroški razvoja in stroški programske opreme (slika).

Slika: Stroški projekta uvedbe računalnika v proizvodnjo v odvisnosti od stopnje avtomatizacije

S tem prav tako rastejo stroški za realizacijo projekta. Pri mikroročunalnikih predstavljajo stroški programiranja celo 90 % stroškov implementacije. Tabela prikazuje tipično razdelitev stroškov za velike industrijske procesne sisteme.

Tabela: Tipična razdelitev stroškov za implementacijo računalniškega sistema za vodenje procesa:	
— razvoj in izdelava programske opreme	30 %
— stroški računalnika in vmesnikov	25 %
— senzorji, kazalni instrumenti	25 %
— dodatna oprema v končni opremi	20 %

Posamični stroški

Posamezne komponente sistema za vođenje procesa s računalnikom razdelimo.

1. Stroški strojne računalniške opreme

- CPU in pomnilnik
- operativni računalnik v hierarhičnem sistemu
- programski pripomočki pri razvoju strojne računalniške opreme (simulator).
- zunanji pomnilnik
- vmesniki (A/D in D/A) pretvorniki
- komunikacijski sistem (na primer modem)
- ožičenje
- relejski vmesniki
- dodatni vmesniki za priključitev dokončne opreme na proces
- sprememba na obstoječi opremi

2. Stroški programske opreme

- operacijski sistem
- specialni programi za proces
- testni program
- prevajalnik
- zbirni jezik (assembler)
- križni prevajalnik
- križni zbirni jezik
- programi za odkrivanje napak

3. Stroški za kadre

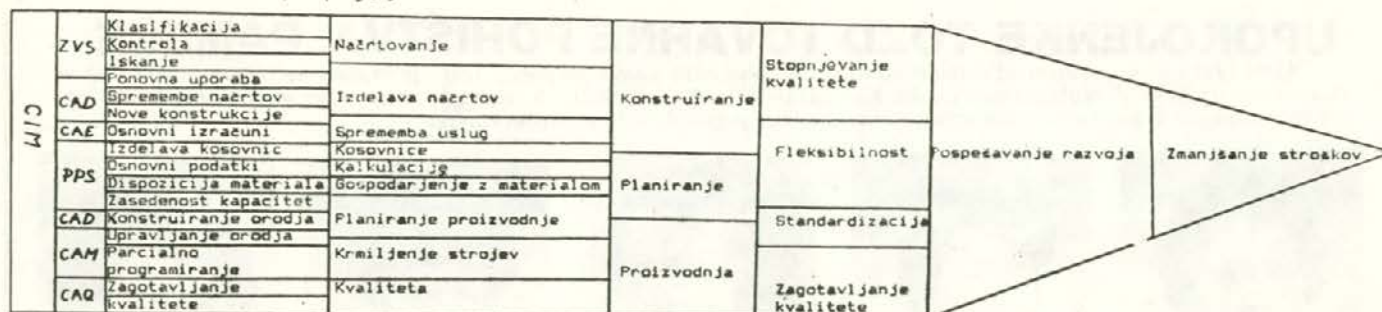
- predprojekt
- preizkusi
- definiranje sistema in izbor računalnika
- programerji
- instalaterji
- šolanje
- dokumentacija
- poskusno delo
- pomoč ekspertov

4. Dodatni stroški

- prostor za računalnik
- stroški odpremljanja
- montaža v proizvodnjo
- klimatske naprave, zagotavljanje kvalitetnega napajanja (električne energije)

5. Stroški obratovanja

- elektrika
- zavarovanje
- čakanje
- kadri za vzdrževanje opreme
- izboljšanje opreme

CIM - Computer Integrated Manufacturing
 CAD - Computer Aided Design
 CAE - Computer Aided Engineering
 PPS - Planung Produktion und Steuerungssystem
 CAM - Computer Aided Manufacturing
 CAQ - Computer Aided Quality

Tabela je podana po GDT - Graphische Datentechnik Gesellschaft für CAD/CAM Technik und industrielle rechneranwendungen

ZAKLJUČEK

V TIP s »previdnimi« koraki stopamo v obdobje tretje industrijske revolucije — informatiko.

Pri tem se srečujemo s težavami, katerim se ob vsakem začetku uvajanja računalnika v proizvodnjo in poslovanje le težka izogneš. V svetu novih investicijah v informatiko predstavlja približno 1/3 vložnih sredstev — sredstva za kadre! Pri nas je ta delež neznan. Tako se nam pokaže ena izmed rak-ran našega razmišljanja in delovanja. Pri tem bomo morali narediti korak naprej tudi v našem šolstvu, če želimo stopiti v korak z razvitim svetom. Posledica tega je problem, ki predstavlja ključni faktor pri uporabi računalnika v proizvodnji. Vsako uvajanje računalnika v proizvodnjo zahteva namreč popolno (optimalno) usklajenost vseh faktorjev, ki vplivajo na proizvodni proces (planiranje, organiziranje, nabava in dr.). Vsako odstopanje ima negativne

posledice na uspešnost takega sistema. V svetu se uveljavlja »CIM« — integriran sistem poslovanja s pomočjo računalnika (slika).

V TIP se poskušamo približati takšnim usmeritvam. Zaradi omejenih finančnih sredstev in pomanjkanja kadrov se lotevamo stvari parcialno, kar nam povzroča dodatne težave.

Pregovor pravi: »Delo bogati človeka!« Nas čaka še ne malo zavzetega dela.

Opomba: V naslednjem članku bom podrobneje predstavil način uvajanja informacijske tehnologije v TIP.

dipl. ing. Bojan POGOREVC

Literatura:

- dr. Saša PREŠERN dipl. ing. MIKRORAČUNALNIK v spremljanju in vodenju procesov
- dr. Filip LIPOVEC »Teorija organizacije«
- CAD — CAM REPORT Nr. 10/88 Nachrichtenmagazin für Computer — Graphik
- Computer Magazin & Software Magazin 10/88

KADROVSKE VESTI — SOCIALNA PROBLEMATIKA — REKREACIJA

NAŠI JUBILANTI

Uredniški odbor se je odločil, da bomo letos začeli objavljati imena delavcev, ki slavijo svoj deset, dvajset, trideset, petintrideset in štirideset letni jubilej. V januarju in februarju so praznovali:

Ime in priimek	Mes. izpol. pogoja	Let	Tozdr
Cvetko SUŠEC	januar	10	Gozdarstvo Slovenj Gradec
Anton SALČNIK	januar	10	Gradnje Slovenj Gradec
Irena ŽERJAV	januar	10	Nova oprema
Miloš ROZMAN	januar	10	TIP Otiški vrh
Miran SKUTNIK	januar	10	TIP Otiški vrh
Vladimira REPATEC	januar	10	TSP Radlje — Podvelka
Alojz PLANINŠIČ	januar	10	TSP Radlje — Podvelka
Marija TERNIK	januar	10	TSP Radlje — Podvelka
Barbara KOKALJ	januar	10	Blagovni promet
Zdravko STRMČNIK	februar	10	Gozdarstvo Črna
Branko ČREŠNIK	februar	10	Gozdarstvo Radlje
Igor GRABNER	februar	10	Nova oprema
Marjan MEH	februar	10	TIP Otiški vrh
Milan POROČNIK	februar	10	TIP Otiški vrh
Pavla ŠTUK	februar	10	TP Prevalje
Majda SEKOLOVNIK	februar	10	TP Prevalje
Franciška TOMAŽ	februar	10	TP Prevalje

Mira OSRAJNIK	februar	10	TSP Radlje — Podvelka
Zofija ŠTELCER	februar	10	TSP Radlje — Podvelka
Marjana PRAH	februar	10	TSP Radlje — Podvelka
Darko VERNIK	februar	10	TSP Radlje — Podvelka
Marica KOŽELNIK	februar	10	TSP Radlje — Podvelka
Srečko OFIČ	februar	10	TSP Radlje — Podvelka
Vlasta VIŠOČNIK	februar	10	Blagovni promet
Anton ROŠER	januar	20	Gozdarstvo Črna
Viktor BUČ	januar	20	Transport in servisi
Rudolf MARČIČ	januar	20	TIP Otiški vrh
Marjan POPIČ	januar	20	TIP Otiški vrh
Alojz ŠUSTERŠIČ	januar	20	TIP Otiški vrh
Franc TERNIK	januar	20	TSP Radlje — Podvelka
Vojko BISSAKO	januar	20	TSP Radlje — Podvelka
Matjaž GOSTENČNIK	januar	20	DSSP
Jože ŠTIFTER	februar	20	Gozdarstvo Črna
Matija TOPIČ	februar	20	Gradnje Slovenj Gradec
Aleksander ŠTUMPFL	februar	20	TIP Otiški vrh
Jožefa KACL	februar	20	TP Prevalje
Cedo DIKIČ	februar	20	Blagovni promet
Franja GORNJAK	februar	20	Blagovni promet
Vida VRHNJAK	januar	30	Gozdarstvo Slovenj Gradec
Marija SMONKAR	januar	30	Blagovni promet
Alenka ŠIMIČ	januar	30	Blagovni promet
Viktor SINRAJH	februar	30	Gozdarstvo Črna
Dragica KAC	februar	30	Nova oprema
Matilda KROF	februar	30	TP Prevalje
Jože KOLMAN	februar	35	Žaga Mušenik

UPOKOJENKE TOZD TOVARNE POHIŠTVA PAMEČE

V letu 1988 smo se poslovili od dolgoletnih sodelavk, ki so odšle v zaslužen pokoj. Težko je napisati dovolj zahvalnih besed za vlozene napore, ki so jih razdajale naše Lonka, Karlina, Tončka, Micka in Štefka. S svojim delom so veliko pripomogle, da smo razvili našo temeljno organizacijo v moderno tovarno, s takimi pogoji dela, ki so vredni človeka.

Karlina BRUMEC, roj. 27. 10. 1934 v Slovenj Gradcu, je združevala delo v tovarni pohištva Pameče 28 let.

Opravljala je razna dela v proizvodnji vse do 22. 1. 1988, ko se je invalidsko upokojila.

Apolonija KONEČNIK, roj. 6. 2. 1935 v Strojni, se je upokojila 31. 12. 1988 s polno pokojninsko dobo. Opravljala je razna zahtevna dela v proizvodnji. V letu 1986 je bila razporejena na lažja dela varovanje premoženja.

Marija KAMNIK, roj. 16. 12. 1933 v pamečah, zaposlena v TOZD od 21. 6. 1954. Polnih 34 let je Marija opravljala razna zahtevna dela v proizvodnji. Invalidsko se je upokojila 21. 5. 1988.

Antonija PEVEC, roj. 22. 5. 1939 na Gradišču, je združevala delo v TOZD polnih 34 let. Opravljala je razna dela v proizvodnji vse do 22. 4. 1988, ko se je invalidsko upokojila.

Štefka ŠTUMBERGER, roj. 15. 12. 1931 na Gradišču, je združevala delo v TOZD polnih 11 let. Opravljala je dela in naloge pomočnika spanja furnirja. Invalidsko se je upokojila 28. 8. 1988.

Našim novim upokojenkam se zahvaljujemo za njihovo delo in vložen trud. Želimo jim, da zaslužen pokoj uživajo v zdravju in zadovoljstvu še mnogo let.

UPOKOJENKE TOZD NOVA OPREMA V LETU 1988

Danica BART, rojena 8. 10. 1952 je bila zaposlena na delih in nalogah priučenega pohištvenega mizarja od 1. 10. 1974. leta. Invalidsko se je upokojila 20. 2. 1988. V TOZD je delala polnih 14 let.

Marija ČAKS, rojena 7. 11. 1930 je bila zaposlena na delih in nalogah izvajanje manj zahtevnih tapetniških del od 1. 10. 1974. leta. Družinsko se je upokojila 2. 7. 1988.

Pavla RAZGORŠEK, rojena 21. 4. 1929 je bila zaposlena na delih in nalogah KV šivilje od 8. 4. 1974. leta. Invalidsko se je upokojila 31. 8. 1988.

Marija PUNGAR-TNIK, rojena 13. 7. 1938 je bila zaposlena na delih in nalogah izvajanje zahtevnih tapetniških del od 7. 4. 1959. leta. Invalidsko se je upokojila 5. 4. 1988.

Jožica POGOREVC, rojena 10. 3. 1948, je bila zaposlena na delih in nalogah KV šivilje od 1. 6. 1977 leta. Invalidsko se je upokojila 18. 5. 1988.

V tozdu bomo njihovo odsotnost težko nadoknili, saj so bile vse upokojene delavke izredno pridne, prizadevne in disciplinirane. Želimo jim še veliko zdravja, da bi zaslužen upokojitev uživale še mnogo let.

Bernard Rutnik

ANTON FLOGIE — UPOKOJENEC

Vedno, ko odhaja nekdo po štiridesetih letih v zaslužen pokoj, nastane praznina, še najbolj pa jo občutimo na delovnem mestu in težko jo zapolnimo. Imamo občutek, da nam nekdo manjka, ni znanega obraza. Nekaj podobnega smo doživeli tudi na žagi v Mislinji, ko se je nekaj dni po novem letu upokojil Anton FLOGIE, eden tiste generacije, ki je predstavljala stebre, ki je gradila in ustvarjala povojno žagarstvo v Mislinji. Tone je delal skoraj na vseh delovnih mestih: od pomočnika pri razrezu hlodovine, do vodje odpreme žaganega lesa. Poznali smo ga kot izredno aktivnega in prizadevnega v številnih organih upravljanja in DPO LESNE, še posebej pa je njegovo ime povezano z gasilstvom.

Toliko je bilo spominov na prehojeno delovno pot ter na vse majnike v njej in tudi na delovne tovariše, da se vseh enostavno ne da opisati. Na koncu pa še spominski posnetek s sodelavci na skladišču odpreme lesa.

Silvo JAŠ

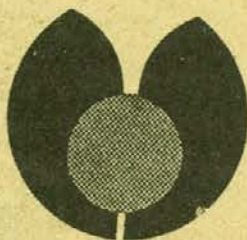

Anton Flogie — stoji tretji z leve

KOROŠKA KMETIJSKA
ZADRUGA, n. sub. o
SLOVENJ GRADEC

KOROŠKA ZADRUŽNA
HRANILNO KREDITNA
SLUŽBA, n. sub. o
SLOVENJ GRADEC

PRILOGA ZA KMETIJSTVO izhaja mesečno. Prilogo izdaja KKZ Slovenj Gradec in KZ HKS Slovenj Gradec in je sestavni del Viharnika.

Ureja uredniški odbor. Glavna urednika Rok Gorenšek in Jože Krevh.

Naslov: KKZ Slovenj Gradec, Celjska cesta 7, Uredništvo priloge za kmetijstvo, telefon 842-341.

Tisk: ČGP Večer Maribor, Tržaška cesta 14, 62000 Maribor, 1989.

PRILOGA ZA KMETIJSTVO

LETO VII—ŠTEVILKA 1

FEBRUAR 1989

POŠTINA PLAČANA

PREDSTAVLJAMO VAM DIREKTORJA TZO »TRATA« IN TZO »LEDINA«

Zadružna sveta v dveh temeljnih organizacijah v KKZ sta v lanskem letu za opravljanje funkcije direktorja imenovala novi osebi.

GOŘENŠEK VLADO — direktor TZO »TRATA« PREVALJE

GOŘENŠEK VLADO, inž. kmetijstva opravlja dela direktorja od 1. 11. 1988 dalje. Poznamo ga kot dobrega in zanesljivega delavca, sposobnega in vestnega kmetijskega strokovnjaka, ki svoje delo opravlja resno in prizadevno ter ima korekten odnos do svojih sodelavcev, kmetov in zadružne samouprave. Te vrline smo spoznali oziroma jih je pokazal v TZO »TRATA«, kjer združuje delo celoten delovni staž. Na vprašanje kako si predstavlja uspešno vodenje TZO je povedal sledeče:

Naloga direktorja je, da organizira in vodi delovni proces in poslovanje. Za uresničevanje te obveznosti moram predlagati ustrezno poslovno politiko TZO, delovni program povezan

z razvojnim planom. Za uspešnost mojega dela pa so potrebni gospodarski pogoji, ki nas bodo spodbujali in omogočili bolj učinkovito delo in večji dohodek. Trdim, da sedaj nimamo ustrezne agrarne politike. Ta mora biti izoblikovana dolgoročno v državi, republiki in občini. Omenim naj le nekatere stvari, ki jih je potrebno dogovoriti:

- zagotoviti ob vsakem času ustrezno kreditno politiko z regresiranjem obrestne mere;
- proizvajalcu priznavati polno lastno ceno, ki jo izračunava kmetijski inštitut in na te cene dajati stimulacije v smislu povečanja proizvodnje;
- pri odmeri davka iz opravljanja kmetijske dejavnosti upoštevati realne vhodne stroške in ugotavljati dejansko ustvarjen dohodek na kmetiji.

Posebej pa naj poudarim, da je potrebna po-

Vlado Gorenšek

sebna gmotna podpora za kmetijsko pridelavo v hribovskih predelih. Če tega ne bo se bojim, da ne bomo ohranili poseljenosti v hriboh. O posledicah verjetno ni potrebno govoriti.

TOVŠAK MIRKO — direktor TZA »LEDINA« SLOVENJ GRADEC

Tovšak Mirko, ekonomist opravlja naloge direktorja od 1. 1. 1989 dalje. Imenovani je bil nazadnje zaposlen pri SO Slovenj Gradec, kjer je opravljal dela predsednika komiteja za gospodarstvo in družbeno planiranje. Vrsto let pa je opravljal različna opravila v »Gorenju-Fecro«. Pri svojem delu je že imel priložnost okvirno spoznati kmetijsko dejavnost, saj je bil med drugim predsednik skupščine Kmetijske zemljiške skupnosti Slovenj Gradec. Aktivno sodeluje pri Samoupravnih interesnih skupnostih za pospeševanje proizvodnje hrane in zagotavljanje osnovne preskrbe, tako v republiki kot v regiji.

O novem delovnem okolju oziroma o novi funkciji je zapisal sledeče:

Nekateri pravijo, da je prevzemanje odgovornih poslovodskih funkcij v sedanjih kriznih obdobjih diletantsko dejanje, še posebej, če gre za vodstvene funkcije v tistih gospodar-

skih panogah, za katere širša družbena skupnost ni našla dovolj posluha, da bi se slabe razmere hitreje urejale. V vsem povojnem obdobju je bilo to nedvomno tudi kmetijstvo. In tako je najbrž na dani vprašanje, zakaj sem se odločil sprejeti takšno funkcijo v temeljni zadružni organizaciji »Ledina«, še posebej, ker bi na takšno mesto morda prej sodil strokovnjak z agronomsko usposobljenostjo, ali pa nekdo, ki je že dalj časa delal v tej panogi gospodarstva. Odgovor je preprost. Predvsem zato, ker vidim tudi v kmetijstvu naše občine določene perspektive, ker vem, da »Ledina« v tem trenutku razpolaga z dovolj velikim številom strokovnjakov-agronomov, ker mislim, da je potrebno, da tudi v kmetijstvu sčasoma prevladajo ideje ekonomskega poslovanja ter določeni tržni odnosi in ker sem prepričan, da bo tudi naša družba slej ko prej morala spoznati, da je potrebno tudi slovenskemu kmetu zagotoviti boljše pogoje gošpodarjenja. Vspodbudno je tudi dejstvo, da se je naš kmet v zadnjem obdobju toliko osvestil in spoznal, da lahko le sam s svojimi

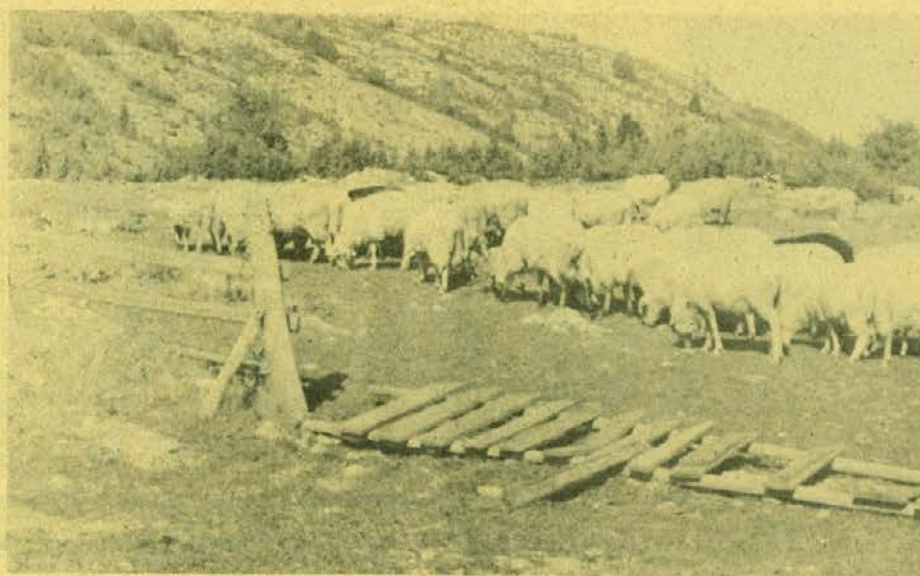

Mirko Tovšak

aktivnostmi, z vključevanjem v družbena dogajanja na vseh ravneh vpliva na izboljšanje

svojega ekonomskega položaja. Gibanja, katerim smo priča v okviru novoustanovljene kmečke zveze, okrog zahtev po prenovi združništva in ustavnega položaja našega kmeta bodo vse te procese nedvomno še vspodbudila. Prav zato sem optimist, čeprav vem, da takšnega položaja, kot ga imajo nekatere industrijske panoge v naši družbi nikdar ne bomo mogli doseči in čeprav sem prepričan, da se tudi tržni odnosi v kmetijstvu v celoti nikdar ne bodo mogli uveljaviti. V vseh naprednih družbah z najrazličnejšimi subvencijami podpirajo kmetijstvo, kajti povsod se zavedajo, da brez vseh teh pomoči kmetijstvo ne bi vzdržalo. Pri nas je ta pomoč še toliko bolj potrebna, saj smo z nesmiselno agrarno politiko v prvih letih povojnega obdobja kmečko zemljo povsem razdrobili, tako da današnje kmetije ne morejo zagotavljati ekonomičnega gospodarjenja.

Prav je, da v začetku svojega mandata razgrnem tudi svoje poglede na bodoče delo in poslovanje naše zadrugne organizacije. V prvi vrsti menim, da je potrebno zadrugo tako organizirati, da se bo čimbolj približala kmetu in da bo postala dejanski servis za zadovoljevanje njegovih potreb. Nova organiziranost združništva, kakršna že bo, bo morala slediti temu osnovnemu cilju, kajti naš kmet si želi zadrugo, ki »bo po njegovi meri«. To pa seveda pomeni, da se mora pospeševalna služba še bolj aktivno vključiti v neposredna pospeševalna dela na terenu. Pospeševalci morajo biti nenehno v stiku s svojim kmetom in mu pomagati pri njegovih odločitvah. Enako mora trgovina postati servis za zadovoljevanje njegovih potreb po repromaterialu, opremljenosti in strojih ter semenskem materialu. Med kmeti se sliši, da se je naša trgovina preveč oddaljila od tega osnovnega cilja in da je trgovska dejavnost v okviru »Ledine« postala trgovski servis za zadovoljevanje potreb najširšega kroga

občanov. V lastni kmetijski proizvodnji v okviru zadrug je potrebno doseči večjo produktivnost, saj edino v družbenem sektorju zagotavljamo takšne površine kmetijskih zemljišč, da bi morala biti zagotovljena ekonomska proizvodnja. Potrebna bodo nova vlaganja v obnovo objektov in hmeljišč, prav tako pa moramo razširiti kmetijske površine povsod tam, kjer je z agromelioracijskimi deli možno pridobivati nova zemljišča. V večji meri je potrebno izkoriščati sredstva, ki jih za večjo koncentracijo živine zagotavlja SIS za pospeševanje proizvodnje hrane pa tudi Zveza vodnih skupnosti za hidromelioracijska dela. Odgovornost se mora povečati na vseh nivojih, ko gre za izpolnjevanje delovnih nalog v

okviru zadrug, veliko je treba postoriti na področju posodabljanja poslovanja in uvajanja sodobnih informacijskih oblik z računalniško podporo. In še in še. Nalog je torej dovolj. V prvi vrsti pa se bom seveda trudil za to, da bi se zadruga čimbolj približala našemu kmetu kooperantu, zato vabim vse naše kooperante, da na zborih kmetov čim bolj kritično spregovorijo o pomanjkljivostih v našem delovanju. To nam bo vodilo za boljše delo vnaprej. Vse pa bom tudi vsakega kmeta, ki se bo obrnil direktno name in potožil o svojih problemih.

S skupnimi močmi je namreč marsikak problem lažje rešljiv.

JOŽE KREUH, inr.

Tržna proizvodnja mleka in mesa združenih kmetov TZO »TRATA« PREVALJE v letu 1988

Težke gospodarske razmere, ki so bistveno vplivale na gospodarjenje v letu 1988 se odražajo tudi v kmetijski dejavnosti. Pogoji gospodarjenja so se zaostri, še posebej v živinoreji, ki pa je naša glavna panoga. Cene reprodukcijskim materialom so rasle bistveno hitreje kot cene živinorejskim proizvodom — mesu in mleku. Slabšim rezultatom fizične proizvodnje mleka in mesa je botrovala suša v poletnih mesecih, ki je bila najhuša v zadnjih 100 letih pri nas. Tudi stimulacije za večjo prirajo mleka in mesa, ki so jih kmetje deležni v obliki premij in regresov, ne odigrajo svoje vloge, temveč služijo le za delno izravnavo cenovnih neskladij.

V letu 1988 je s TZO »TRATA« Prevalje proizvodno sodelovalo 450 kmetij, ki imajo pretežno (95 %) status višinskih kmetij in so oddale naslednje količine tržnih viškov:

I. PRIREJA MLEKA

Oddano mleko v litrih	Št. kmetij	Oddane kol. ml. v letu 1988
do 5.000	32	95.153
od 5.000 do 10.000	33	233.913
od 10.001 do 20.000	40	589.105
od 20.001 do 30.000	16	397.546
od 30.001 do 40.000	7	243.034
od 40.001 do 50.000	6	267.907
od 50.001 do 60.000	1	54.443
od 60.001 do 70.000	2	125.638
od 70.001 do 80.000	/	/
od 80.001 do 90.000	3	250.941
SKUPAJ	140	2.257.680

V letu 1988 so kmetje oddali skupaj 2.257.680 l mleka, kar je za 5 % več kot v letu 1987. Število kmetij, ki oddajajo tržne viške, se je v primerjavi z letom 1987 zmanjšalo za dve kmetiji. Na kmetijo pa je bilo oddanega 16.126 l mleka (v letu 1987 15.146 l na kmetijo).

II. KMETIJE, KI SO ODDALE VEČ KOT 30.000 LITROV MLEKA V LETU 1988

Z. št.	Kmetija	Kraj	Oddano mleko v litrih
1.	GRADIŠNIK	Lokovica 4	86.142
2.	LUBAS	Podkraj 10	84.437
3.	ŠKOF	Lokovica 12	80.362
4.	MELEŽNIK	Stražišče 29	63.248
5.	VITRIH	Dolga brda 23	62.390
6.	MIHEV	Preški vrh 18	54.443
7.	MERVA	Lom 9	48.511
8.	SP. LEČNIK	Tolsti vrh 23	46.349
9.	PAPEŽ	Leše 136	46.328
10.	JUŠEL	Kot 13	43.196
11.	OBER	Dolga brda 11	42.942
12.	ZABERNIK	Suhi vrh 2	40.581
13.	IVARTNIK	Podgora 38	38.137
14.	JUG	Dobrije 7	37.176
15.	JANET	Podgora 41	36.678
16.	DVORNIK	Podgora 31	35.749
17.	PEČNIK	Šentanel 29	33.549
18.	GRADIŠNIK	Jamnica 6	31.240
19.	LAGOJA	Kot 3	30.505
SKUPAJ:			941.963

III. ODKUP GOVEJE ŽIVINE

A.) Mlado pitano govedo staro do 36 mesecev:

Oddano MPG v kg	Št. kmetij	št. odd. pit.	Skupna ž. t. pit. MPG v kg
do 750	118	122	62.440
od 750 do 1500	93	203	103.530
od 1500 do 3000	57	221	116.417
od 3000 do 4000	6	36	20.115
nad 4000	1	9	4.820
SKUPAJ:	275	591	307.322

Pri odkupu goveje živine je v letu 1988 sodelovalo 275 kmetij. Skupaj so oddali 591 pitancev oz. 307.322 kg žive teže govejih pitancev, kar je za 3 % manj kot v letu 1987. Povprečno je bilo na kmetijo oddane 1120 kg žive teže MPG. (v l. 1987 1170 kg ž. t. MPG/kmetijo.).

b.) Ostalo govedo staro nad 36 mesecev:

glav — 30 živa teža — 12.571 kg

c.) Teleta:

glav — 6 živa teža — 456 kg

Skupaj: A + B + C = 627 kom. živa teža 320.349 kg

Celotni odkup goveje živine (a + b + c) za leto 1988 je 320.349 kg, kar je za 3 % manj kot v letu 1987.

IV. KMETIJE, KI SO ODDALE VEČ KOT 3000 KG MLADO PITANEGA GOVEDA

(v živi teži)

Z. št.	Kmetija	Kraj	Št. odd. pit.	Živa teža v kg
1.	POGAČ	Dolga brda 12	9	4820
2.	KONIČ	Javorje 37	7	3877
3.	VITRIH	Dolga brda 23	6	3722
4.	NAVERŠNIK	Lom 29	6	3288
5.	ŠURNIK	Poljana 24	5	3150
6.	KAVNIK	Javorje 40	6	3101
7.	JANEŽ	Strojna 14	6	3017
SKUPAJ:			45	24.935

ZAKLJUČEK:

— Prireja mleka se je v primerjavi z letom 1988 povečala za 5 %.

— Prireja mesa pa je v primerjavi z letom 1987 za 3 % manjša.

Vzroki za takšen odkup mleka in mesa so nakazani že v uvodu. Na padec pri odkupu govedi je poleg nizkih odkupnih cen vplivalo tudi dejstvo, da se kmetije preusmerjajo v vzrejo plemenskih telic za potrebe družbenih farm. Zakolov govedi in telet na domu je vedno več. Bojimo pa se, da se bo stalež goveje živine še zmanjšal zaradi pomanjkanja osnovne voluminozne krme. Poletna suša je namreč močno zmanjšala zaloge zimske krme.

Normalni pogoji gospodarjenja, kjer bi bil proizvajalec ekonomsko motiviran za večjo proizvodnjo, bi tudi pospeševalni službi omogočili hitrejši prenos znanja v prakso. Pospeševalna služba se bo trudila, da bodo kmetje deležni vseh stimulacij za večjo prirejo mleka in mesa tako iz občinskega kot republiškega SIS-a za intervencije v kmetijstvu.

Vodja Obrata za združništvo:

Amalija Ceklin, dipl. ing. agr.

TRŽNA PROIZVODNJA MLEKA IN MESA ZDRUŽENIH KMETOV TZO »ODOR« v letu 1988

V letu 1988 je na območju občine Dravograd bilo vključenih v odkupno mrežo za mleko 137 kmetij

I. PRIREJA MLEKA

Oddano mleko v L	Št.	Oddano mleko v letu 1988
do 5000	53	129.936
od 5001 do 10.000	36	266.111

Oddano mleko v L	Št.	Oddano mleko v letu 1988
od 10.001 do 20.000	30	404.152
od 20.001 do 30.000	12	277.777
od 30.001 do 40.000	4	132.613
nad 40.000	2	153.176
	137	1.363.765

V letu 1988 je bila tržna prireja mleka za 4,4 % večja kot v letu 1987, plan pa presežen za 1 %.

KMETIJE, KI SO ODDALE VEČ KOT 25000 LITROV MLEKA V LETU 1988:

Zap. št.	Kmetija	Kraj	Oddano mleko v litrih
1.	Kogelnik Jože, Klančnik	Podklanc 5	108.569
2.	Bart Adolf, Hof	Šentjanž 157	44.607
3.	Konečnik Ivo, Dobrovnik	Selovec 9	36.267
4.	Bart Zofika, Urk	Vič 4	33.081
5.	Matija Jože, Ledinek	Ojstrica 17	32.266
6.	Krevh Franc, Matijevo	Vič 2	30.999
7.	Guzej Ivan, Smuk	Buk. vas 16	29.860
8.	Goršek Milan, Tavbenvirt	Šentjanž 1	28.413

V odkup mleka je bilo vključenih 537 krav. Dosežena tržna proizvodnja mleka po kravi je bila 2540 L.

II. ODKUP GOVEJE ŽIVINE

Odkup živine v kg	Št. kmetij	Teža skupaj	Št. oddanih govedi
do 750	83	84	40.782
751—1500	72	159	81.882
1501—3000	34	130	73.318
3001—4000	6	33	19.197
nad 4000	7	80	45.888
	202	486	261.117

Proizvodnja govejih pitancev je 17 % večja primerjalno z letom 1987 manjša pa za 3 % glede na plan.

KMETIJE, KI SO ODDALE VEČ KOT 3000 KG GOVEJE ŽIVINE

Zap. št.	Kmetija	Kraj	Oddano v kg	Št. oddanih pitancev
1.	Uranšek Maks, Sevcnik	Lib. gora	11449	21
2.	Konečnik Ivan, Dobrovnik	Selovec 9	8262	12
3.	Čeru Oto, Zajsnik	Ojstrica	6997	13
4.	Lužnik Mirko, Lavk	Trbonje	6592	11
5.	Dobrovnik Pavel, Funt	Tribej	4303	7
6.	Goršek Milan, Tavbenvirt	Šentjanž 1	4218	8
7.	Gerhold Ivan, Hanžej	Otiški vrh	4067	8
8.	Pšeničnik Jožica, Hribnik	Gorče	3523	5
9.	Kališnik Ferdo, Vrata		3204	6
10.	Pšeničnik Miha, Kleder	Libeliče	3162	5
11.	Grubelnik Alojz, Kunc	Gor. vrh	3157	6
12.	Očko Jože, Očko	Goriški vrh	3123	6
13.	Vivod Franc, Beci	Goriški vrh	3028	5

Kmetje so v letu 1988 oddali 486 kom. govejih pitancev, pri katerih je bila dosežena povprečna teža 537 kg.

P. B.

Smelo po očetovih stopinjah

Ko je Rudi Koren, danes gospodar Foltanove kmetije iz Mislinje zapuščal šolske klopi, je že takrat mislil, da brez kmetijske šole na kmetiji ne bo šlo. Vpisal se je v dveletno kmetijsko šolo v Šentjur in jo z uspehom tudi končal. In danes: »Ni mi žal, da sem to šolo tudi končal. Pridobil sem si znanje, ki mi danes na kmetiji še kako prav pride,« pravi Rudi Koren. Če bi malo pogledali po Foltanovi kmetiji potem zagotovo lahko zapišemo, da je ta kmetija že nekdanja bila izredno napredna. »Moj oče, ki je danes že pokojni, je kaj kmalu ugotovil, da brez kmetijskih strojev na kmetiji, si ni moglo zamisliti dobrega in naprednega gospodarjenja. Zato je bil on eden med prvimi, ki je že leta 1960 kupil kosilnico BCS in traktor IMT 535. Nihče še takrat ni imel kosilnice ali traktorja, mi smo bili prvi ko smo to kupili. Spominjam se, bil sem star 7 let in hodil sem v prvi razred, ko sva z očetom kosila s kosilnico,

Ljudje so rekli, Foltan ne vem, če se ti bo ta reč preveč obnesla na teh strminah! Z leti so potem tudi drugi kmetje nakupovali kmetijske stroje...«

Rudi Koren, mlad gospodar Foltanove kmetije je eden tistih kmetov, ki mu je prireja mleka in pitanje bikov edini in donosni vir dohodka na kmetiji. Poleg mleka odda letno tudi od 5 do 6 bikov. Pred leti je posodobil hlev, letos pa bo dogradil še en silos. Kmetija ni velika, samo 12 hektarjev, od tega pa je polovica gozdov. Ker pač od lesa ni veliko dohodka išče dohodek v mleku in pri pitanju bikov.

Da je mladi Rudi Koren napreden in priden gospodar, je to gotovo zasluga njegovega očeta. To pa zato, ker je že mlademu dal veselje do dela in življenja na kmetiji. In danes Rudi hodi po stopinjah svojega očeta.

F. Jurač

Rudi Koren

ORGANIZIRANJE SLOVENSKE KMEČKE ZVEZE PODRUŽNICE ZA KOROŠKO

Ko je bila v lanskem letu 12. maja na javni tribuni v Ljubljani ustanovljena Kmečka zveza — stanovska organizacija slovenskih kmetov, se je tega veličastnega zbora udeležilo nad 1000 kmetov, med njimi tudi 12 kmetov iz našega koroškega področja. Tega dne smo se tudi dogovorili, da bomo organizirali podružnico kmečke zveze za koroško regijo. Vsi kmetje imamo enotno proizvodnjo in iste probleme. Podružnica bi imela podobore po občinah.

Na seji zadružnega sveta Koroške kmetijske zadruge je bil imenovan iniciativni odbor. Ta odbor je pripravil v Slovenj Gradcu posvet za člane tega odbora in izoblikoval program delovanja kmečke zveze in oblikoval pravila zveze. Dogovorjeno je bilo, da se organizirajo ustanovni zbori za ustanovitev kmečke zveze na Koroškem.

Vsi ti zbori so bili ob koncu leta 1988 v vseh občinah regije. Na njih je sodelovalo od 50—100 kmetov. Kmetje so zelo konstruktivno razpravljali o vseh perečih problemih kmetov. Opozarjali so na neekonomske cene mleka in živine, visoke cene reprodukcijskega materiala, na višino dajatev za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Prevladala je ugotovitev, da smo kmetje oziroma kmetijstvo v neenakopravnem položaju napram drugim panožam v gospodarstvu.

Prav na vseh zborih je bila rdeča nit razprava o gozdarstvu. Razprava ni bila kot kritika na dosedanje delo in odnose v posameznih TOK-ih do gozdnih posestnikov, ampak da je

ta služba za kmeta predraga in da je zaradi tega kmetovo delo v gozdarstvu premalo plačano.

Splošna ugotovitev je bila, da je kmet proizvajalec mleka, klavne živine in gozdnih asortimanov, ena oseba, da pa je poslovno razdeljen na dve organizaciji in po nepotrebnem tako obe vzdržuje in zato krepko plačuje.

Postavljena je bila enotna zahteva, da podružnica kmečke zveze v svoj program dela kot prioritetno zadolžitev poišče organizacijsko obliko organizacije, kjer bo kmet enotno povezan po gozdarski in kmetijski plati.

Vso to problematiko bomo obravnavali na zboru podružnice, ki bo dne 2. februarja ob 10. uri v Prevaljah v prostorih TOK-a.

Do sedaj je v podružnici vključenih okoli 200 kmetov, iniciativni odbor pa apelira še na ostale kmete, da se do konca februarja včlanijo, tako bi preko svojih delegatov dostojno zastopali koroško regijo na prvem občnem zboru kmečke zveze, ki bo v začetku marca.

V večjem številu bomo postavljali svoje zahteve, lažje si bomo utrjevali svoj položaj.

Ob zaključku svojega mandata, se iniciativni odbor zahvaljuje vsem direktorjem zadruge in pospeševalcem za razumevanje in pomoč, ki nam je dobrodošla.

Tudi v naprej si želimo takšnega sodelovanja pri delovanju kmečke zveze, kajti doprinos dobrega bo v korist kmetov in posredno vsem prebivalcem v koroški regiji.

Za iniciativni odbor
Ivan Čas

Tako sta Rudin oče in Rudi kosila s kosilnico, ki je bila prva v Mislinjski dolini. Rudi je bil takrat star 7 let.

Foto: F. Jurač

Oh, kje časi so, ko skupaj sva garala, sedaj ostala sem le sama, v življenju pretrpel si marsikaj, sedaj imaš svoj mir in raj.

SPOMIN

3. februarja 1989 mineva prvo žalostno leto odkar se je ustavilo tvoje srce in umirale tvoje pridne roke in si nas za vedno zapustil naš dragi mož, oče, deda in brat

PAVEL GAMS

IZ STAREGA TRGA

nikoli ne boš pozabljen, dokler bomo živeli mi, boš v naših srcih živel tudi ti. Hvala vsakomur, ki z lepimi mislijo postoji ob njegovem grobu.

Vsi tvoji

OD MAČKOVCA DO BISTRICE — »LE ČEVLJE SODI NAJ KOPITAR«

Za 3. september 1988 napovedano srečanje popotnikov na Ulovki je dalo odločilni impulz, da smo v okviru DIT GL Slovenj Gradec razpisali organiziran pohod po vzhodnem delu E, zopet pod parolo: to je naša stanovska dolžnost. Odziv je bil pričakovan: maloštevilčen, le štirje gozdarji, mlad planinec in pes Runo.

Marsikdo se bo ob tem spomnil: bil je zanimiv popotnik Guček in njegov pes Bes! In ostal je spomin nanj. Tudi mi smo bili čudna družčina:

— gozdar Vanč — znan kot TVS žičnice Lesne

— njegov, po človeških merilih, 70-letni pes Runo

— gozdar Branko — prvič na E, vendar z mnogimi nepozabnimi izkušnjami iz prehojene E.

— gozdar Janez — sedaj imenovan šerpa, kot prvohodec s specialno opremo in ponašanjem

— planinec Metod, samo soimenjak sopotnika iz prejšnjih etap

— in Vida — gozdarka, v ekipi najstarejša, organizatorka ditovih popotovanj po E, in E, v letih 1980, 83, 86 in 88, obenem edina s fotoaparatom, »da narod ta dokaze hrani«, kljub dodatni opremi v nahrbtniku.

K sreči se nam je prvi dan pridružila znana oskrbnica kontrolne točke iz Razborja Minka MIRKAC — Pečolerjeva. Tako šoferja kombija ni bilo dolge čase na povratku domov v Slovenj Gradec. Na Ulovki je hitro minil čas ob pozdravljanju znancev iz ene ali druge pešpoti, oz. bolje povedano znancev iz fakultete strokovnih seminarjev ali ditovskih posvetovanj. In vmes je še 15 let popotništva na Slovenskem.

Zamudili smo uradni del srečanja, ker nas je pritegnil razgledni stolp na Ulovki, da se orientiramo, od kod in kam nas vodijo E, in E,. Domotožje me je zajelo ob pogledu na

enkratno Uršljo goro, od koder smo prišli.

Pred dvema letoma smo na Mačkovcu zaključili prvi del E,. Presrečni, v malo drugačnem sestavu, smo prišli na Mačkovec ravno na otvoritev E, ob priliki IUFRO kongresa.

Da si privoščimo turistično popoldne z oskrbnico Minko, smo s kombijem krenili iz Ulovke proti Rašici. Med potjo še ogled Turjaka v obnovi. Orjaška lipa pred vhomom v grajsko dvorišče je nadomestila nevljuden sprejem na grajskih vratih.

Trubarjevo »Rašbo« sem hotela pokazati Minki in sopotnikom. Na žalost, osebe je bilo zaposleno z gostom, ki ga je v gostišču zadela kap. Uspel nam je le bežen ogled. Trubarjeve spominske sobe. Nismo utegnili primerjati zgodovine izpred 400 let z današnjo: Trubar — glasnik Slovencev, E, E, — animatorji Slovenije. Ali smo gozdarji pri tem dovolj uspešni. Predvidena večerja na Rašici je torej odpadla. Starši gospodinje Silve Kraševca (kmetija odprtih vrat) na Mačkovcu so nam lahko postregli le s svežim mlekom za lahko noč. Sicer pa, spiš lahko lačen ali pa olajšaš pretežak nahrbtnik. Spet so nas vso pot spremljale gobe, marele. Začelo se je naslednji dan: z zajtrkom, pri Silvi Kraševci, nato pa so bile marele v vrečkah ali pa na krožniku ali na fotografiji.

Popotniki bi res lahko zapeli: Kje so tiste stezice, ki so včasih bile? Tako pa te označena pot pelje po makadamu, gramozu, pa spet po prašnem makedamu, kjer nas prehitevajo nedeljski avtomobilisti, ki hite k nedeljski maši. Le Vanču ugaja makadam, ki je vzgledno vzdrževan ob majhnem prometu in ga ne gre primerjati z gozdni cestami na TOZD Gozdarstvo Slovenj Gradec. Je pa to čudovita priložnost: fantje se med seboj besedno obdelujejo, eni kot revirni vodje in Vanč, šef prometa gozdarskih kamionov za prevoz le-sa.

Gozdnogospodarsko območje Novo mesto — revir Raduha, foto Vida Vrhnjak

Pred dobrim mesecem je padel v bližini Slovenj Gradca 15-letni medved, ki naj bi dosegel zlato medaljo. Ob srečanju z opozorilno tablo pri vstopu v gozd, tik za Velikimi Laščami »območje medveda — na lastno odgovornost — LD« pa me je le malo stisnilo pri srcu. Vendar medveda nismo zasledili pri prečkanju kočevskih gozdov, le sledi gozdarjev smo opazili sredi bukovega mladja, ob ugaslem kurišču in klopih iz brun, okrašeno z konzervnimi škatlami in zamaški od piva. Privid piknika nam je vzbudil tek.

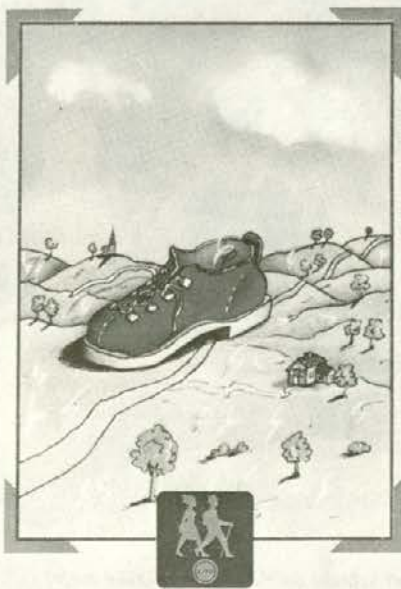
Od Lašč do Krke smo uživali pri hoji po pretežno mehkih gozdni vlakih, po planotistem svetu, v senci listnatega gozda, ki nas je kril pred toplim opoldanskim soncem. Na tem kočevskem predelu v glavnem nismo imeli težav z iskanjem markacij. Se vidi, da imajo kočevski gozdarji izkušnje iz E,.

Le vsak gozdar je po svoje meril čase etap. Ta, iz Velikih Lašč, je bil gotovo mlad, z dolgimi nogami in hitrejši kot mi. Z avtom pa se tod ni mogel peljati.

V vasi Krka smo naleteli na prve nevspešnosti: iskanje markacij in kontrolne točke. »Mizica pogrnjena« se ni uresničila, tudi na turistični kmetiji ne. Radovednemu popotniku ni moč ustreči z informacijami, kaj šele o voznem redu avtobusov, razen tistih, ki vozijo čez teden delavce na delo. Saj v gostilno pridejo le tisti, ki se pripeljejo s svojim avtom. Kaj bomo? Popoldan se preveša v noč, ponočišče za pet oseb s psom je še večja težava, lakota nas dela nervozne, razdražljive, avto-stop zaradi psa je neizvedljiv, pešačenje po vegasti cesti proti Žužemberku je utrudljivo, Krka pa se hinavsko vije v soteski pod nami. Zaigramo zadnjo sigurno karto. Pred Žužemberkom sedemo v zadnji nedeljski avtobus in naravnost v Dolenjske Toplice na največje zrezke s cvičkom, tuš in svežo posteljo.

Na dolino Krke ter kočevske in novomeške gozdove me večje lepi spomini iz zgodnjega otroštva, ko je tu služboval moj oče. Tudi Dolenjske toplice poznam od takrat, zato mi je uspelo, da smo pri odhodu zavili v pravo smer, vendar smo zaman iskali rdečrumene znake, ki niso speljali do kontrolne točke — recepcije toplje.

Po dobri uri hoje sta nas s katrci dohitela dva novomeška gozdarja, Janezova kolega.

Še nahrbtnikov ni bilo treba odložiti ob kratkem vljudnostnem klepetu, saj smo morali hiteti. Do Gospodične je lahko daleč, če ne verjameš časom iz knjižice, sploh tam, kjer so merjeni z avtomobilom.

Kmalu zatem smo izgubili rdeče—rumene znake in se razcepili na tri in tri. Pri iskanju gostišča v Robindolu nas je prijazna domačinka, gospa Kum na številki 14 kar povabila na svoje dvorišče in pogostila z domačim vinom in kavo: »Veste, tu ne rabimo gostiln, saj ima vsak svoj kveder« (se razume s pijačo). No, in res, ves Robindol obkrožajo dolenski vinogradi.

Pri prečkanju železniške proge v Lazah smo spet izgubili markacije. Pri polovični tabli »gozdna cesta« v Zgornjih Lazah smo bili spet na pravi poti: jezni na gozdarje in prevzeti od lepote stegnjenega bukova na poti proti Radohi. Radoha — zapuščeno bogastvo ali bogata revščina. Propadajoče stavbe, zapleveljeni in nepokošeni travniki, orehi in sadno drevje, ki trmasto rodi za hrano divjadi. Baj je tu živel pred vojno po trideset družin. Sedaj je tu le še zaklenjena prazna logarnica s skrinjico s pečatom E. Pri počitku pri logarnici nas je presenetil revirni vodja, ki se je vračal z dela v dolino. Sopotniki so takoj izprašali domačina in ugotovili, da imajo novomeški gozdarji višji osebni dohodek. Nismo čutili vzpona, ko smo nadaljevali pot po konjskih stopinjah navzgor. Prevzemalo nas je bogastvo bukovih sestojev, mešanih tu in tam z javorjem, vnešeno smreko, duglazijo in zelenim borom. Visoke hektarske zaloge, dolga vitka debla in senčna pot med njimi so porušile predstavo o revnih novomeških gozdovih. Le škoda, da ni zraven naših gozdarjev iz DSSP Lesne Lovenj Gradec.

Ko smo zakorakali po lepi gozdnokamionski cesti, nas je dohitel in pobral gozdarski avtobus, ki vozi vsak dan gozdne delavce na delo in z dela. Bilo je prijetno srečanje, ki se je končalo ob pivu v vaški trgovini v Podgradu. Zaradi srečanja z gozdnimi delavci smo namenoma krenili z markirane poti in nadaljevali pot na Gospodično po planinski poti. In zopet bogati, vitalni neredčeni, predvsem bukov gozdovi. Kakšne ogromne rezerve še imajo novomeški gozdarji!

Na Ulovki, foto Vida Vrhnjak

Pred planinskim domom na Gospodični smo popadali od žeje in lakote, vendar zadovoljni, da je dom odprt in obilna večerja zagotovljena. Priporočamo to postojanko. Oskrbnika sta vzorna, postrežba odlična. In še spali boste na Gospodični.

Sonce nas je zapustilo naslednji dan. Po planinski stezi smo se dvigali proti Trdinovemu vrhu, zopet skozi bogate gozdove smreke in nato še bolj mogočne bukove debeljake. Markacije tu mimogrede izgubimo in da smo na vrhu, se zavemo pred ogromnim TV stolpom. K sreči nam megla skriva vse neugledne vojaške objekte, ki kvarijo naravno okolje Gorjancev. Seveda je na pretežno travnatem pobočju do Ravne gore kar težko najti pravilno locirane in usmerjene popotniške znake. So morda začarani, kot je začaran krog 29 dežnikaric, ki se nam je postavil na pot kot

predstraža za prehod skozi nikdar redčen mlajši smrekov drogovnjak, kjer smo preizkusili spust preko zaprek. No ja, pred nekaj leti se je tu malo sprehodil tudi sneg ali veter, gozdarji pa so pozabili označiti rezervat.

Pred rezervatom Kobile nas je velik glosek opozoril, da je tu verjetno vzletišče za zmajarje. Malo njihovih živcev in ravnovesja pa morajo imeti tudi popotniki, ki prečkajo rezervat Kobile.

»Priporočljiv je sestop po Trdinovi poti«, piše v popotni knjižici. Zakaj? Radovednost je hujša in bogato poplačana. Rezervat Kobile lahko označimo s samimi superlativi. Dobro uro hoda nas čudijo divjina, sledi divjadi, naravne lepote in njih ekstremi, drevesne debeline in višine. Le o gozdarjih ni sledi, ni stopinj, le opuščena prepadna lovska steza s

Mačkovec: križišče E6 in E7. Pred nami je pot proti vzhodu do SRH (ali hrvaške meje)

Na Gorjancih — počitek ob mogočni buki

številnimi preprekami. Meni ta divjina ugaja, Vanč — gozdar starih šeg in navad, pa je že glasno kaznoval vse odgovorne in z jezo čistil stezo.

Kot orlovo gnezdo je na robu rezervata vpeta v skalni nos majhna lovska kočica v spomin na Gorjanski odred. Od tu dalje pa je steza res steza, saj je po njej celo speljan vodovod do lovske kočice.

Še manjši vzpon na Pirčev vrh in pred nami se odpre čudovit pogled na šentjernejsko — kostanjeviško ravnino.

Popotna knjižica predvideva le 3 ure hoda za etapo Gospodična — Pletenje. Mi smo hodili celih 7 ur, pa mislim, da ravno nismo počasni popotniki, saj smo pošteno čutili nabita kolena in še psu so se zapletale noge.

Pletenje! Častitljiv pater nam je slovesno žigosal popotne knjižice in še bolj slovesno prinesel dva litra domačega pridelka po 2.000.— din. Bil je tako okusen, da je moral ponoviti obred.

Bili smo v dolini in bili smo na cesti. V pelerinah nas dež ni motil, pa tudi nobena zidanka se ni hotela odpreti, grozdje še ni bilo zrelo, ostalo sadje pa v tem okolju ne gre v tek. Pozna večerna ura nas je prisilila, da smo se izognili kostanjeviški »formi vivi«.

Prečkali smo Kostanjevico in oba rokava Krke ter zavili v privatno gostišče ob lesni tovarni. Nobel objekt in gosposka hrana! Toda skoraj smo ostali brez prenočišča, ker se je lastnik ustrašil naše zunanje opreme.

Zadnji dan hoje smo bili bolj previdni, da ne zamudimo kombi, ki nas pride čakati v Bistrico, popotni knjižici pa ne smemo preveč verjeti. Avtobus do Krškega je bil najbolj primerna rešitev. Pred tem pa še skok v lesno tovarno po najnovejši izdelek — lesne brikete.

Krško — pot pod noge. V gosjem redu, po asfaltu. Prvi zgreši in vsi za njim. Ni važno

Svete gore — pogled na Kumrovec

kje in kod, danes je važen cilj Svete gore in Bistrica ob Sotli. Za Svete gore — božjo pot ve vsak krajan, za E. nihče. Dokler hodimo po asfaltu skozi naselja ni problema, ko vprašaj za romarsko pot. Zaradi stranpoti smo si lahko ogledali izdelke naivca kiparja: pravljice, orjaške, lesene figure, ki nastanejo le v prividih alkoholika.

Ob gozdni cesti še srečamo dva gozdarja pri odkazilu. O E. ni bilo dosti informacij. Držimo se grebenov, da ne izgubimo orientacije za smer, pa se vendar dvakrat vrnemo po poti.

Redko naseljeno, gozdnato gričevje in globače nam skrivajo markirano E., ki jo spet najdemo tik pod Svetimi gorami. Z dobrim namenom, da nam pripravijo v gostišču pod Svetimi gorami svežo hrano po naročilu smo za pol ure stopili na vrh, da si ogledamo vseh

pet romarskih cerkva in privoščimo lep razgled na pokrajino ob Sotli.

Skrajno razočarani smo odšli z gostišča pod Svetimi gorami. Več dni staro pregreto hrano je še pes odklonil. Upam, da se bodo naslednji popotniki znali izogniti temu gostišču. Še skok navzdol po pravi shojeni romarski stezi pa smo bili na zadnji kontrolni točki v Bistrici ob Sotli. Oskrbnica kontrolne točke še ni imela izkušenj, kako s popotniki, ki so prehodili E. Pa smo jo potolažili, da bomo to že sami uredili na komisiji za popotništvo.

In da si sposodim svetogorsko parolo za zaključek naše poti: »Življenje brez praznikov je kakor dolga pot brez gostiln.«

Oboje je potrebno, smo se prepričali. Vsake oči imajo svojega malarja. Tako sem videla in skušala opisati pot.

Zato se opravičujem za vse nesporazume.

Vida VRHNJAK

Smučarski poligon na Rahtelu:

Velika pridobitev za Slovenj Gradec

V času počitnic je bila spričo pomanjkanja snega možna smuka samo na poligonu na Rahtelu. Poleg smuke pa je poligon namenjen treningom od 8. do 10. ure in od 13. do 15. ure, medtem ko je za prosto smuko odprt od 10. do 13. in od 15. do 18. ure.

Delavci GTC Kope so tako držali obljubo in omogočili tudi nočno smuko. Smučarjem, ki imajo sezonsko vozovnico, ni treba doplačevati za smuko na poligonu.

F. Jurač

foto: Franc Hovnik

Tone POTOČNIK
ing.: »Mislim, da smo s poligonom na Rahtelu veliko pridobili ...

Ko je bila letos na smučarskem poligonu na Rahtelu pri Slovenj Gradcu FIS tekma v slalomu, so to smučišče tudi uradno odprli. Čeprav poligon še ni povsem dograjen, je to možna res imenitna smuka. Ko so v drugi polovici lanskega leta ustanovili gradbeni in finančni odbor, so se Slovenjgradčani resno lotili tega projekta. Ing. Tone Potočnik, ki vodi gradbeni odbor in je hkrati tudi predsednik smučarskega kluba Slovenj Gradec, nam je o smučarskem poligonu na Rahtelu dejal: »No, kot vidite, je poligon na Rahtelu letos zasnežen do polovice, imamo pa že vse topove, medtem ko imamo vodo, zrak, elektriko in drugo speljano do vrha poligona. Z deli pa bomo nadaljevali tudi letos, saj moramo ustrezno zatraviti zgornji del smučišča, ki naj bi bil že naslednjo zimsko sezono popolnoma nared. Smučarska zveza Slovenije je v svoj program poleg kranjskogorskega in mariborskega poligona uvrstila tudi naše smučišče in nam bo finančno pomagala pri dograditvi poligona. Urediti pa moramo seveda tudi ciljno areno in opraviti nekaj manjših posegov.

Z ozirom na snežne razmere bomo imeli letos v Slovenj Gradcu še več prireditev, kot so: FIS tekma deklet in državno prvenstvo v slalomu.

V tem letu praznuje Smučarski klub Slovenj Gradec svojo 65-letnico.

F. JURAČ

ČUVAJMO SVOJE BOGASTVO — ZDRAVE ROKE IN NOGE

V praksi ugotavljamo, da je velikokrat nevednost ljudi kriva za slab izid neke bolezni ali poškodbe.

Nedavno sem bil priča odtrganini palca desne roke (in možak je bil desničar), ki bi se lahko verjetno dokaj uspešno končala, če bi poškodovanec prinesel s seboj odtrgan prst...

Ta dogodek mi je dal idejo za današnji prispevek, ki ga je napisal kirurg naše bolnišnice v Slovenj Gradcu.

PRVA POMOČ PRI POŠKODOVANCU Z ODTRGANIM (amputiranim) UDOM

V sodobnem kmetijstvu, gozdarstvu in industriji uporabljamo veliko strojev. Zaradi višjega življenjskega standarda imamo tudi v gospodinjstvih poleg klasičnih ostrih orodij (nož, sekira) številne gospodinjske stroje in orodja iz hobby programa (različne vrste žag, kotne brusilke itd.).

Vsi ti, sicer koristni, pripomočki lahko ob slabo organiziranem varstvu pri delu povzročijo številne hude poškodbe. Še veliko večja nevarnost za hude poškodbe obstaja takrat, ko je prisoten pri delu še ALKOHOL.

AMPUTACIJA UDA je lahko **popolna**, ko so prekinjene vse strukture in je ud popolnoma ločen od telesa ali pa **nepopolna**, ko je ud z eno ali več strukturami (npr. z živci, tetivami) povezan s telesom, prekinjena pa je prekrvavitev uda.

Operacija, s katero se poskuša obnoviti kontinuiteto prekinjenih tkiv in povrniti prekrvavitev, se imenuje **REPLANTACIJA**. Če pa pri nepopolni amputaciji obnovimo kontinuiteto prekinjenih tkiv in vrne mo okončini prekrvavitev, govorimo o **REVASKULARIZACIJI** (ponovni prekrvitvi).

Prvo pomoč na kraju amputacije ali LAIČNO pomoč nudijo poškodovancu z amputirano okončino običajno naključno prisotni.

Kako ravnamo s poškodovancem?

1. Vsem amputacijskim poškodbam je skupen problem krvavitev, ki je lahko večja ali manjša, vedno pa jo je treba čim prej ustaviti.

Tisti, ki nudi prvo pomoč, naj s prsti pritisne glavno arterijo, ki dovaja kri od srca v poškodovani ud, ob kost na enem od tipičnih krajev (digitalna kompresija):

- za zgornje okončine na nadlahti, v komolčni jami, na zapestju
- za spodnje okončine na stegnu, v kolenski jami ali v gležnju, pač glede na mesto amputacije.

2. Drugi član ekipe, ki nudi prvo pomoč, naj med tem poišče obvezilni material, ter rano prekrije s sterilnim kompresijskim povojem. Esmarchova preveza ni primerna, saj močno poslabša možnost za replantacijo, ker lahko okvari krvne žile in živce.

3. Amputacijskega krna in amputirane okončine ne čistimo. **Krn** prekrijemo s sterilnim povojem in ga kompresijsko povijemo ter dvignemo.

Amputirano okončino zavijemo v sterilno gazo in jo vtaknemo v čisto polivinilasto vrečko, ki jo zalepimo z lepilnim trakom. Amputirana okončina mora biti suha, da preprečimo maceracijo.

V dve polivinilasti vrečki natresemo ledene kocke ali kose zdrobljenega ledu ali pa čist sneg in vrečki zalepimo. Vrečko z amputirano okončino položimo na vrečko z ledom in jo pokrijemo z drugo vrečko z ledom. Tako je amputirana okončina na suhem, obenem pa na primerni temperaturi talečega se snega.

Vse tri vrečke zavijemo skupaj v brisačo ali v drug kos blaga in jo vtaknemo v četrto vrečko, ki jo dobro zalepimo.

Zdravniki Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani, kjer izvajajo zahtevne operacije prišitja odtrganih okončin, **odsvetujejo pri transportu uporabo hladilnih vrečk** iz hladilnih torb za piknike, ker dosežejo prenizko temperaturo in tkivo zamrznejo, kar ima za tkivo kasneje ob tajanju hude posledice.

4. Če je amputacija nepopolna in je ud še s posameznimi tkivi povezan s telesom, oskrbimo rano s kompresijskim povojem in okončino imobiliziramo.

5. Poškodovanca zatem prepeljemo do najbližjega zdravstvenega doma in kirurške ambulante, kjer ga bodo natančno pregledali, mu nudili **STROKOVNO PRVO POMOČ** in oskrbeli morebitne dodatne poškodbe.

V kirurški ambulanti Splošne bolnišnice se opravi osnovna triaža. Za replantacijo niso primerne zmečkane odtrgane okončine. Stanje je ugodnejše takrat, ko je amputacijska površina ostro odrezana in ko je poškodovanec mlajši.

Vse poškodovance, pri katerih bi bila možna in smiselna replantacija odtrganega dela ali celo okončine, pošljemo iz kirurške ambulante Splošne bolnišnice z rešilnim avtomobilom v UKC v Ljubljano, kjer imajo ustrezno usposobljeno ekipo, operativne mikroskope in ostalo opremo. V slovenjgraški bolnišnici, žal, nimamo nobenega operativnega mikroskopa, čeprav bi ga v mnogih primerih, ne samo pri amputacijah, še kako potrebovali.

Dokončno odločitev o replantaciji da ali ne izreče kirurg replantacijske ekipe UKC v Ljubljani.

Transport amputiranca naj bo čim hitrejši, vendar moramo imeti vedno pred očmi splošno stanje bolnika, ki je pomembnejše od hitrega transporta. **K hitremu transportu nas sili najdaljši čas hladne brezkrvnosti amputirane okončine**, ki ga prenese tkivo in ki po dosedanjih izkušnjah traja za zgornji in spodnji ud z obilico mišičja 6–8 ur (merjeno od trenutka poškodbe do dokončne oskrbe v Ljubljani), za roko in stopalo 10–12 ur in za posamezen prst ali košček tkiva 14–18 ur.

Če je celotni predvideni transport do Ljubljane krajši od ene ure, amputirane okončine ni potrebno hladiti.

Kasni rezultati replantacijskih in revaskularizacijskih posegov so ob pravilni indikaciji in korektni izvedbi sicer dobri, vendar običajno ne morejo povsem enakovredno nadomestiti funkcije nepoškodovane zdrave okončine.

Zato — **ČUVAJMO SVOJE BOGASTVO — ZDRAVE ROKE IN NOGE!**

Mag. sci. dr. Mihael ZAJEC

KADROVSKE VESTI

Primek in ime — datum nastopa — naloge in opravila, ki jih bo opravljal — organizacija, iz katere prihaja

TOK GOZDARSTVO RADIJE OB DRAVI

Širnik Branko, 1. 12. 1988, gozdno gojitvena dela, — TOZD TOVARNA POHIŠTVA PREVALJE

Gasič Budimko, 5. 12. 1988, izvajanje težjih skladišnih del, iz JNA
Otič Jožica, 19. 12. 1988, zarezovanje prečnih, TIP Otiški vrh

TOZD TOVARNA STAVBNEGA POHIŠTVA RADIJE OB DRAVI — PODVELKA

Poglič Lea, 1. 12. 1988, ekonomski tehnik-pripravniki, prva zaposlitev

TOZD TOVARNA IVERNII PLOŠČ OTIŠKI VRH

Hartman Dušan, 1. 12. 1988, dela pri žagi, —
Martič Simon, 1. 12. 1988, strojni vzdrževalec, —
Simić Denis, 21. 12. 1988, dela na skladišču lesa, —
Gostenčnik Antonija, 19. 12. 1988, oblikovalec kovin — pripravniki,

TOZD TOVARNA OBLAZINJENEGA POHIŠTVA NOVA OPREMA SLOVENJ GRADEC

Vodopija Zoran, 26. 12. 1988, dipl. inž. les. — pripravniki, prva zaposlitev

TOZD BLAGOVNI PROMET SLOVENJ GRADEC

Deiško Metuša, 1. 12. 1988, prodajalec, —

ODŠLI IZ TOZD: DECEMBER 1988

Primek in ime — datum odhoda, — dela, ki jih je opravljal — organizacija v katero odhaja

TOZD GOZDARSTVO RADIJE OB DRAVI

Peruš Jakob, 28. 12. 1988, hišnik, redna upokojitev
Kun Roman, 31. 12. 1988, predelava lesa, invalidska upokojitev

TOZD ŽAGA MISLINJA

Glažar Stanko, 14. 12. 1988, zlaganje žaganega lesa, v JLA
Čekon Boris, 14. 12. 1988, zlaganje žaganega lesa, v JLA
Oder Roman, 14. 12. 1988, lesar širokega profila, v JLA TOZD

TOZD ŽAGA OTIŠKI VRH

Rečnik Marjan, 17. 12. 1988, zlaganje in odprema, v JLA

TOZD ŽAGA VUHRED

Germavc Marko, 31. 12. 1988, izmensko vodenje žagalnice, TOZD Žaga Mislinja

TOZD TOVARNA POHIŠTVA PREVALJE

Pejovnik Janez, 14. 12. 1988, izv. del na robni obdelavi, v JLA
Robnik Iztok, 15. 12. 1988, izv. del na robni obdelavi, v JLA
Hac Franc, 31. 12. 1988, izdel. najzahtev. modelov, Osnovna šola Mežica

TOZD TOVARNA POHIŠTVA PAMEČE

Jeromec Janez, 14. 12. 1988, ostrenje orodja, v JLA
Pogorečnik Marijan, 15. 12. 1988, mont. zap. pločevine, v JLA
Krivec Elizabeta, 31. 12. 1988, pomoč pri stroju, delovno razmerje za določen čas
Konečnik Apolonija, 31. 12. 1988, varovanja premoženja, upokojitev

TOZD TOVARNA STAVBNEGA POHIŠTVA RADIJE — PODVELKA

Krivograd Vlado, 16. 12. 1988, upr. str. za brus, v JLA
Osrajnik Robert, 16. 12. 1988, paletiziranje, v JLA
Martini Bernard, 9. 12. 1988, pom. pri str. za izd. utor, v JLA
Medved Janez, 9. 12. 1988, pom. pri str. za izd. utor, v JLA
Podzavnik Robert, 15. 12. 1988, upr. in tek. vzdrževanje, v JLA
Mecv Marija, 31. 12. 1988, vrt. lam. invst. st. inv. upokojitev
Macuh Irena, 14. 12. 1988, čist. in emb. lam. v. TOZD Blagovni promet

TOZD TOVARNA IVERNII PLOŠČ OTIŠKI VRH

Petrovič Jerko, 9. 11. 1988, del. pri iver. —
Fescl Peter, 8. 12. 1988, elektronik, v JLA
Ribič Viktor, 16. 12. 1988, del. pri iver. v JLA
Otič Jožica, 18. 12. 1988, pripravniki — les. tehnik, TOZD TP Prevalje
Bukovec Franc, 31. 12. 1988, ostrilec, upokojitev

TOZD GRADNJE SLOVENJ GRADEC

Arifović Hasib, 11. 11. 1988, gradbeni delavec,

TIP OTIŠKI VRH TOZD TRANSPORT IN SERVISI PAMEČE

Vrečar Aleksander, 15. 12. 1988, avtomehanik, v JLA

TOZD TOVARNA OBLAZINJENEGA POHIŠTVA SLOVENJ GRADEC

Klemenc Darja, 31. 12. 1988, izv. manj. zaht. tap. del. —
Rama Halil, 20. 9. 1988, opravljanje sklad. del. —

DELOVNA SKUPNOST ZA OPRAVLJANJE DEL SKUPNEGA POMENA

Iršič Marija, 14. 12. 1988, evidentirar v IC, inv. upokojitev
Piko Igor, 31. 12. 1988, taksator — tehnik, Storitev Ravne

KRŠITVE DELOVNIH OBVEZNOSTI

Skupna disciplinska komisija delovne organizacije LE-SNE Slovenj Gradec je v obdobju julij—december 1988 obravnavala naslednje kršilce delovne discipline in izrekla naslednje ukrepe:

1. TOZD TP PREVALJE

Radivoj NASTIČ — neopravičeno odklonil opravljanje del in nalog — prenehanje delovnega razmerja, pogojno za šest mesecev.

Sajit ASANI — neopravičeno odklonil opravljanje del in nalog — prenehanje delovnega razmerja pogojno za šest mesecev.

Milan KOLAR — neopravičeno izostal z dela — prenehanje delovnega razmerja pogojno za tri mesece.

Franc JURAC — neopravičeno izostal z dela štiri ure — javni opomin.

Drago SIMIČ — povzročal nered med delovnim časom v garderobi — prenehanje delovnega razmerja pogojno za šest mesecev.

Dragan NAKIČ — ni pravočasno javil izostanka iz dela — prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo treh mesecev.

Radmila KOVAČEVIČ — neopravičeno odklonila opravljanje del in nalog — prenehanje delovnega razmerja pogojno za tri mesece.

Aleksandra RENER — neopravičeno predčasno opustila opravljanje del in nalog — javni opomin.

2. TOZD TP PAMEČE

Anton HRASTEL — prišel vinjen na delo, odklonil alko-test, se nesramno vedel do predpostavljenega ter bil odstranjen iz delovnega mesta — prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo šest mesecev.

Jože FIDERŠEK — neopravičeno izostal z dela dva dni — prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo šest mesecev.

Helena JAMŠEK — protipravno prisvajala denar sodelavk v znesku 70.000 din — prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo enega leta.

Jože FIDERŠEK — neopravičeno izostal z dela štiri dni — prenehanje delovnega razmerja, pavšalna odškodnina v znesku 98.020 din.

Danica DRAŽNIK — zamudila v službo in predčasno zapustila delovno mesto brez dovoljenja predpostavljenega — javni opomin.

3. TOZD TSP RADLJE—PODVELKA

Marjan MERKAČ — neopravičeno izostal z dela en dan — javni opomin, pavšalna odškodnina v znesku 33.930 din.

Miran VALENTI — neopravičeno izostal z dela dva dni, ter dvakrat predčasno zapustil TOZD — prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo treh mesecev, pavšalna odškodnina v znesku 67.190 din.

Stanko KAJZER — neopravičeno izostal z dela tri dni — prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo treh mesecev, pavšalna odškodnina v znesku 79.300 din.

Stanko HARTL — neopravičeno izostal z dela en dan — javni opomin, pavšalna odškodnina v znesku 27.300 din.

4. TOZD TIP OTIŠKI VRH

Anton RAT — prinesel alkohol v TOZD — javni opomin.

Ivan KRPAČ — neopravičeno izostal z dela tri dni — prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo šest mesecev.

Milan ČEVNIK — nedosledno izvajal delovne naloge — javni opomin.

Silvo PRIKRŽNIK — nedosledno izvajal delovne naloge — javni opomin.

Ivan PLANŠAK — z malomarnim opravljanjem dela povzročil škodo — javni opomin.

Miladin STEPANOVIČ — ne prihaja več na delo — prenehanje delovnega razmerja.

Husein MUŠIČ — neopravičeno izostal z dela tri dni — prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo devet mesecev, pavšalna odškodnina v znesku 114.240 din.

Janko LAZNIK — prišel vinjen na delo in bil poslan domov — prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo treh mesecev, pavšalna odškodnina v znesku 63.856 din.

Branislav MARKOVIČ — grozil varnostnikom — javni opomin.

Mihael MAROŠEK — neopravičeno izostal z dela en dan, večkrat zamudil na delo in večkrat predčasno zapustil de-

lovno mesto — prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo treh mesecev, pavšalna odškodnina v znesku 47.200 din.

Anton PODRZAVNIK — neopravičeno izostal z dela en dan — javni opomin, pavšalna odškodnina v znesku 60.840 din.

Miloš ROZMAN — ni redno žigosal prihodov in odhodov na delo — javni opomin.

Alit REČICA — neopravičeno izostal z dela štiri dni — prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo enega leta, pavšalna odškodnina v znesku 165.630 din.

Ferdo VAUKMAN — nedosledno izvajal delovne naloge — javni opomin.

5. TOZD CLS Otiški vrh

Gozard BERDNIK — neopravičeno izostal z dela en dan — javni opomin, pavšalna odškodnina v znesku 20.360 din.

Dušan PRAPERNIK — malomarno opravlja svoje delo, neopravičeno izostal z dela — javni opomin.

Darko GREBENC — neopravičeno izostal z dela en dan — javni opomin, pavšalna odškodnina v znesku 19.360 din.

Viktor GRACEJ — ni očistil proizvodne linije — javni opomin.

Marjan DRAUČBAHER — neopravičeno izostal z dela deset dni — prenehanje delovnega razmerja.

Janko PRIKERŽNIK — neopravičeno odklonil izvršitev dela, predčasno zapustil delovno mesto — javni opomin.

Franc PRIKERŽNIK — večkrat neopravičeno zamudil na delo — javni opomin.

6. TOZD BLAGOVNI PROMET

Erika PRITERŽNIK — neopravičeno izostala z dela petnajst delovnih dni — prenehanje delovnega razmerja.

Miodrag BAJAGIČ — nepravilno ravnal pri prodaji ploščic — javni opomin.

7. TOZD ŽAGA MUŠENIK

Jože PETAK — neopravičeno izostal z dela tri dni — prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo šest mesecev, pavšalna odškodnina v znesku 60.560 din.

Franc ŠPAN — pri opravljanju čuvajske službe spal na delovnem mestu — javni opomin.

8. TOZD ŽAGA OTIŠKI VRH

Marjan KOPRIVNIK — prišel vinjen na delo in bil poslan domov — javni opomin, pavšalna odškodnina v znesku 38.950 din.

Jože TEMNIKAR — neopravičeno izostal z dela en dan — javni opomin, pavšalna odškodnina v znesku 29.050 din.

Miloš POGBREŽNIK — neopravičeno izostal z dela dva dni — prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo treh mesecev, pavšalna odškodnina v znesku 51.940 din.

Francšek KNAP — prišel vinjen na delo, bil poslan domov, fizično napadel sodelavca, večkrat samovoljno zapustil delovno mesto — prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo enega leta, pavšalna odškodnina v znesku 56.000 din.

9. TOZD ŽAGA VUHRED

Valerija LUZAR — neopravičeno izostala z dela štiri dni — prenehanje delovnega razmerja pogojno za šest mesecev, pavšalna odškodnina v znesku 91.390 din.

10. TOZD TIS PAMEČE

Bojan ROŠER — med opravljanjem svojih delovnih dolžnosti — varnostnik, samovoljno zapustil delovno mesto ter nezakonito vzel in uporabil prevozno sredstvo — prenehanje delovnega razmerja.

11. TOZD GOZDARSTVO ČRNA

Anton ČEKON — neopravičeno izostal z dela štirinajst dni — prenehanje delovnega razmerja.

12. TOZD NOVA OPREMA

Nevka LOGAR — neopravičeno izostala z dela štiri dni — prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo enega leta, pavšalna odškodnina v znesku 72.100 din.

Jenepa ČUFEJ — ne prihaja več na delo — prenehanje delovnega razmerja.

Jože PAJNIK — ponaredil delovne listke z normo — prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo enega leta

13. TOZD GOZDARSTVO MISLINJA

Karel ROŠER — ne prihaja redno na delo in predčasno odhaja z dela — javni opomin.

14. DSSP

Miran POGLADIČ — ponaredil listino — razporeditev k drugim delom in nalogam za dobo šestih mesecev.

Poleg teh je skupna disciplinska komisija v navedenih TOZD-ih obravnavala še 53 kršilcev delovnih obveznosti in izrekla 47 opominov, v šestih primerih pa so bili oproščeni odgovornosti.

Zdenka MARINŠEK-NOVAK, dipl. iur.

CESTNIKOVA BICA

Nihče ji ne bi prisodil, da bo čez nekaj mesecev dopolnila 93 let. Antonija SLEMENIK, Cestnikova bica iz Mislinje, je to. Pri svojih tako visokih letih se še ne da z nobeno »ta mlado«, pri hoji pa ji nihče ne more slediti. »Ja, veste, dolgo sem že na svetu in v tem času sem veliko kaj zanimivega doživela. Slabi pa tudi dobri časi so bili, ker pa nismo bili navajeni dobrega, je kar šlo,« pripoveduje Cestnikova bica. »Leta 1896, devetega junija sem se rodila. Imela sem še eno sestro, tista se je pozneje poročila h kmetu Martinu, jaz pa sem ostala doma, kjer so mi oče zapustili posestvo. Leta 1927 sem se poročila. V zakonu sem rodila 12 otrok, potem pa veste, da mi ni bilo z rožicami postlano. V tistih časih, ko smo vzgajali otroke, ni bilo kaj prida, kmečke matere smo trpele. Takrat ni bilo pralnih strojev kot danes, perilo smo morale prati kar na roke in potem tudi ni čudno, da nas sedaj na stara leta trga po sklepih. Pa vendar z dobro voljo je le šlo...«

Ko danes Cestnikova bica obuja spomine na preživeta leta, sama ne more verjeti, da je ob težkem kmečkem delu in pri vzgoji otrok vse to zmogla. Bilo je izredno težko. Danes tega marsikatera kmečka gospodinja ne bi zmogla. Ko Cestnikova bica brska po svojih spominih, nikakor ne more mimo tega, da ne pove, kako je bilo težko med NOB. Na njeni kmetiji so se oglašali partizani in aktivisti. Za vse je imela vedno na stežaj odprta vrata, pa

tudi hrano je dala. »Smo pač pomagali po svojih močeh, kakor smo pač mogli. Spominjam pa se nekega dne, ko sem iz Slovenj Gradca prinesla nekaj kilogramov sladkorja, pa sem morala kar vsega oddati, da mi ga niti za eno žlico ni ostalo. Kaj sem si mogla pomagati, otroci so pač tiste dni pili kar grenko kavo.« Rada se spominja tistih časov, ko so na kmetiji sejali žito, in doma pekli kruh. Moti pa jo to, da so mnogi kmetje vse to opustili. »So pač drugi časi, kot pa so bili takrat, ko smo mi gospodarili. Včasih smo opravljali delo vse na roke, danes pa vse to opravi stroj,« pravi Cestnikova bica.

In danes, verjeli ali ne, Cestnikova bica pri svojih 93 letih najraje cepi drva. Da je drvarnica polna drv, ji je v največje zadovoljstvo. Peljala nas je v drvarnico in nam pokazala velik kup nacepljenih drv in dodala: »Ko bomo pa tele pokurili, bom pa druge nacepil...« V jeseni je pridno pobirala sadje, pa krompir na njivi. Brez dela ne more biti in dokler ji bodo moči še tako dopuščale, bo rada pomagala svojemu sinu Francu in snahi na kmetiji. Ko pa ji postane dolg čas, pa rada skoči na obisk k svojim hčerkam, ob nedeljah pa gre k maši in mimogrede prižge svečo na grob pokojnemu možu.

Taka je torej Cestnikova bica, Antonija SLEMENIK. Dobre volje je in vedno nasmejana. Najbolj pa je vesela takrat, ko jo obiščejo njeni otroci, pa 29 vnukov in 21 pravnukov.

Ob tem visokem jubileju pa ji tudi mi želimo še vrsto let zdravja v krogu svojih najdražjih.
F. JURAC

Cestnikova bica: »Vesela sem, da še lahko delam...«

ŠPORT V LETU 1988

V letu 1988 smo izvedli športna tekmovanja po planu in programu. Ostalo je še plavanje, ki pa bo organizirano januarja 1989.

Opazamo, da upada zainteresiranost delavcev za udeležbo na športnih prireditvah. Izjema je le smučanje in sankanje.

Za planinski izlet, ki je bil v mesecu septembru 1988, je bilo zelo malo zanimanja, zato letos predlagamo, da se planinski izlet izvede samo pod pogojem, da se prijavi najmanj 45 udeležencev.

V upanju, da bomo povečali udeležbo delavcev na naših športnih tekmovanjih, bomo za leto 1989 razglasili najboljšega športnika — športnico LESNE.

Za izvedbo le-tega pa morajo vsi športni referenti pri prijavi za posamezno tekmo posebej prijaviti delavce, ki se bodo potegovali za ta naslov.

ZATO NAJ VSI ŠPORTNI REFERENTI O TEM SEZNANIJO DELAVCE.

Sistem točkovanja
— do 15 uvrščenih za 1. mesto 30 točk
— od 16—30 uvrščenih za 1. mesto 40 točk
— od 31—50 uvrščenih za 1. mesto 50 točk
— od 51—70 uvrščenih za 1. mesto 70 točk
— nad 70 uvrščenih za 1. mesto 100 točk

Način izračunavanja točk za ostala mesta:

$$X = \frac{N - (n - 1)}{N} \times X$$

(zgoraj navedene točke)

X = število točk
N = število uvrščenih tekmovalcev
n = doseženo mesto

Upoštevali bomo rezultate v panogah:

- veleslalom
- sankanje
- kegljanje
- streljanje na glinaste golobe
- streljanje z zračno puško
- plavanje

ŠPORTNI ZDRAVO!

Predsednik komisije za šport in rekreacijo:
Peter GREGOR

MOŠKI

Disc.	VSL.	SANK.	KEGL.	NAM. T.	ODB.	M. NOG.	ŠAH	GLIN.	GOL.	ZR. PUŠKA	LAV.	skup. št. točk
1. TOK Slov. Grad.	24,1	20,9	8,0	7,0	4,0	4,0	6,0	9,0	6,0			89,0
2. TOK. Radlje	30,0	18,1	3,0	6,0		7,0	4,0	6,0	4,0			78,1
3. GOZD. Radlje	18,4	11,8	5,0	8,0		5,0		8,0	9,0			65,2
4. GOZD. Črna	21,4	9,8		3,0		8,0		10,0	3,0			55,2
5. Nova oprema	14,1	5,2	15,0			6,0	8,0		5,0			53,3
6. TSP Radlje	14,5		10,0		5,0	12,0	3,0		8,0			52,5
7. GO Mislinja	12,3	20,3	6,0							7,0		45,6
8. DSSP	20,0		11,0		6,0		5,0	3,0				45,0
9. TIP Otiški vr.	22,1		14,0					7,0				43,1
10. TP Pameče	16,0		9,0			10,0	7,0					42,0
11. TIS Pameče	11,0		12,0			9,0		4,0				36,0
12. TOK Ravne	19,6		13,0									32,6
13. TP Prevalje	3,5		7,0	4,0	7,0	11,0						32,5
14. GRADNJE	16,7	4,5	4,0			3,0						27,2
15. Zaga Vuhred	7,1	9,5		5,0								21,6
16. Zaga Mislinja		17,9			3,0							20,9
17. Zaga Mušenik		17,0										17,0
18. Zaga Otiški vrh	9,4							5,0				14,3
19. Blagovni prom.	5,1											5,1
20. CLS Otiški vrh			3,0									3,0
21. GO Slovenj Gradec												0,0
22. TOK Dravograd												0,0

Drobno gospodarstvo

Tako se je zgodilo pred par leti, ko sem jo rezal v pošmiranem kombinезonu mimo Brancur-nika proti papirnici. Zmanjkalo je namreč ne-kaj lat, ko sem popravljal škarpo na vhodu v garažo in je mojster sitnaril, naj jih pri priči priskrbim. »Lej ga, kuma sm te spoznal,« me je ogovoril znan glas za hrbitom in mi s težko ša-po po ramenu voščil dobrodošlico: »A si ti tud pr komunali?« se je zadovoljno režal in stopil tik pred mene. Širok nos, nekoliko mavričnih barv, je zakrival par sivorjavih kocin pod nosom, oster duh po slabem žganju pa je izdajal, da je še pred nekaj minutami nabiral moči pri Brancurniku.

»A, ti si Pepi, jaz sem mislil, da si že davno pri Barbari. Ne jaz nisim pri komunali, še de-lam v fabriki,« sem pojasnjeval nesporazum. Sumljivo me je gledal v ponošenem kombinезonu in videl sem, da mi prav nič ne verjame.

»Pa ka te bo sram«, me je bodril »saj sm jaz tudi pr komunali, na Barbari, totengrobar«. To zadnjo besedo je še prav poudaril, da bi me ohrabil. »No, saj sem te vprašal, če si že pri Barbari«, sem hotel zasukati pogovor »nisem vedel, da si že v pokoju«.

»Kaki, v pokoju, penzionist sm, ko so pokoj-ni, jaz porihnam«, se je zarežal na vsa usta.

Vsi penzionisti grejo h komunali, če nočejo, da bojo pokojni, če ti še nisi, pa še boš, me je poučil in me še enkrat, topot z drugo roko, tres-nil po ramenu, da sem klecnil v kolenih.

»Nimamčajta«, je še zamomljal in se z okor-nimi koraki pognal v strmino proti Barbari. Po par korakih se je ustavil in naredil močno ura-den in skrivnosten obraz.

»Ti neki mam zate, a boš kupu, se spvača.« »Kaj pa maš ti zame takega, da se tako spla-ča«, me je pričela lomiti radovednost.

»Ti, ti, veš, robnike za grob mam, že dovgo jih šparam zate«, govoril je potihlo, kot bi izda-jal vojaško skrivnost, pri tem pa tiščal kazalec v usta. »Pepi, kam pa jih naj dam, še ne mislim na smrt«, sem se izmikal širokosrčni ponudbi.

»Ja, pa nkol ne veš, vsak dan v hko pride«, je tiščal svoje, »pa ni glih zate, tvoja babna tud ni najbulšega zdravja, vsak cajt v hko kaj pri-de«, je bil vztrajen. Tedaj mi je prekipelo, da sem se razburil in povzdignil glas. »A, naj ji te robnike poklonim za rojstni dan ali kaj, pa ti svoji ponudi te robnike«. Skrivnostn nasme-h je šinil preko njegovega obraza, ko mi je po-menljivo razložil, da je tako tudi storil že pred leti, da pa so ostali neporabljeni, da bi pa čakal v nedogled se pa tudi ne izplača.

V trenutku je pozabil, da nima časa in vse je kazalo, da se je odločil, da me bo prepričal o bližajoči se Matildi.

»Pepi, delo te čaka na Barbari«, sem ga sku-šal usmeriti proti pokopališču. »Ah, kurc, ka pa ti veš, što ni fabrika. Mene je še vsak počaku. Grema na ohtle, me je povabil tako prepričljivo, da nisem imel nobenega izgovora več. V trenutku sem našel zanj boljši predlog.

»Pepi, greva rajši kar k meni domov«, sem ga povabil in ni si dal dvakrat reči. Mojster Ja-ka naju je pričakal z zidarsko kelo v roki, navi-dez nejevolen, ker sem prišel brez lat, v resnici pa zadovoljen, ker je vedel da bo dopoldan mi-nil brez pretiranega napora ob prijetnem kram-ljanju.

Mojster Jaka jih je imel že precej čez sedem-deset in se je postavljal kot najbolj izkušen zi-dar v okolici, saj je dolga leta obzidaval ponov-ce pri peči še v stari martinarni, o čemer je rad pripovedoval, če je imel sogovornika. Danes se mu je ponudila izvrstna prilika in jo je takoj izrabil. Krepko je potegnil iz nalitega frakeljca, potem pa začel svojo stoto pripoved.

»Menda ste fabriko čisto zafurali«, je pribil in me prebodel z očmi, kot da sem jo samo jaz zafural.

Čujem, da ni nobene komande. Včasih je bvo čisto drač. Mojstr je mev besedu, ti boš še pumlov. Vedečnik pa Hanuš, pa tisti Lipuš. Če nisi pariru, ti je tako prmazu črez ušete, da si vse zvezde vidu«.

Res sem se spomnil starega Lipuša, saj sem kot študent sam delal pri peči. Vedno je držal roke na hrbitu, med prsti pa obrobno jekleno šipko, s katero je pomešal po raztopljenem je-klu, preden se je odbila proba. Če pa je bilo tre-ba, jo je uporabil kot vzgojni instrument za ne-poslušne topilce.

Ko se je proba napol ohladila, jo je na hitro po-koval pod parnim kladivom, jo ukrivil do zlo-ma, potem pa z obema koncema kresnil drug ob drugega, da so se vsule iskre in strokovno ocenil — finfar ali zeksar. Stari Jevžnikar je potem iz teh koncev naredil ogljik in po navadi mojstrovo oceno tudi potrdil, če pa je bila razli-ka, je Lipuš zamahnil z roko čes »ded je star, pa ne vidi dobro« in obveljal je finfar kot je re-kel Lipuš.

Pepi je bil že ves živčen, ker ni prišel do besede. Jaka pa se ni dal. »Moje ponovce niso nikoli točle«, je važno obujal spomin in opazoval, če mu bo Pepi pritril.

»Seveda niso, kadar so ble prazne«, ga je za-vrnil Pepi. »Kejkr vem, nisi nikol trezen prišu na šihit«. Takim kot si ti bi zdaj dali suspenz«. Pa še res je. Jaka je bil vedno nekoliko nabr-glan in ni bilo malokrat, da so ga sodelavci po-tegnili iz ponovce, kamor se je postavil na glavo in se sam ni mogel rešiti. Res pa je tudi, da Ja-kanova ponovca ni nikoli točila.

Jaka je spremenil temo pogovora samo zato, da bi Pepiju ponagajal in se je obrnil k meni.

»A, zdaj greš pa ti v penzion«. Včasih je pen-zioniran inženir živel kot grof, zdaj pa menda ne boš vejko na boljšem, ko pa jaz«. Nisem ve-del ali se mu smilim, ali pa si dela norca iz me-ne in nisem vedel odgovora. Mučno vzdusje je prekinil Pepi.

»Zdaj ko eden drugemu u skledo gledate, včasih je blo drač. Jaz pa Klančnik sma stop-va vkop na rekva »štemu tejk, vunemu tejk, pa je bil mir«. Tudi to je imel prav, pa kaj ko so se časi tako spremenili.

»Veš, Pepi, zdaj imamo pa samoupravljanje, ko delavec sam odloča o svoji plači«, sem sku-šal braniti proizvod mojega štiridesetletnega dela v fabriki, pri tem sem gledal v tla, da se ne bi izdal, kaj zares mislim.

ZAHVALA

O vse prerani izgubi našega sina, brata, strica in nečaka

VINKA ROŠERJA
Polenikovega
iz Tolstega vrha pri Mislinji

se vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti, ter mu darovali vence in cvetje najlepše zahvaljujemo. Prav lepa hvala sodelavcem Kograda TOZD Grad-bene operative Slovenj Gradec za podarjeni venec in spremstvo na pogrebu, Modnemu salonu Titovo Velenje. Hvala govorniku Jožetu Logarju za ganlj-i-vo izrečene besede pred odprtim grobom, g. župni-ku Francu Gornjaku za pogrebni obred, dolškim pev-cem za zapete žalostinke ter Pihalnemu orkestru Slovenj Gradec.

Žalujoči: mama Veronika, sestre Vera, Silva, Marja-na, Zvonka in Erika z družinami, brat Slavko in teta Anica.

»Moja razlaga je očitno imela velik učinek. Mojster Jaka je na dušek izpraznil frakeljce, me pomenljivo pogledal in pribil:

»Gospod inženir, terc si bil, pa terc boš ostal«, potem si je nalil še enega.

Na to je nastala mučna tišina, dokler se Pepi ni odločil, da jo prekine. Z izrazom skrbnega očeta na obrazu se je vrnil na prvotno ponudbo. »H komunali pa le prid. Vem, da nisi za tež-ko devo, maš pa dov h jezik in menda znaš čud-no lepo govorit. Take rucamo pr komunali«. Pri-čelo se mi je svitati, kam meri, pa vendar sem ga nedolžno vprašal, kaj naj jaz s svojim dol-gim jezikom počnem pri komunali.

»V kompanijo bi v hko stopva«, je zvito pred-lagal. »Ti bi na pogrebi govori, jas mam pa tehnični del čiez. Deva ne bo zmanjkavo, še noben ni ostav zuna. V cajtungih sm brav, da v hko zdaj vsak privat ustanovi svoje podjetje. Za cene se ti ne brigaj, to bom jaz zrihtu. Bol dov h govor — vejnc, bol kratek — manj, pa še bolj pravično bo. Zdaj takim ta višim govorijo črez uro, pa pov ni ries kar povejo, an bogi hu-dič pa ni vrieden, da bi ga pes obljaj, ko se stegne«. »Vse bo po regljih, direktor bom pa jaz«, je še pribil. Pri tem se je videlo, da misli resno in celo socialni moment sem odkril v nje-govem obrazu, pa sem ga vseeno vprašal, kako naj bi se najino podjetje imanovalo.

Tudi za to je že imel pripravljen odgovor: »Slovenija — smrt, podružnica Barbara«, je naravnost in precizno napovedal bodoče podje-tje.

Mojster Jaka, ki pri tem pogovoru ni sodelo-val in je sključen nad frakeljcem napol dremal, je pričel rasti kot mišelinova reklama ter z odprtimi usti strmlet v novega podjetnika.

Pepi je začutil, da vidi v njem dodatno delo-vno silo, pa mu je takoj ponudil roko:

»Jaka, ti boš pa robnike obzidaval, gospod inženir jih je že kupu«.

MITJA ŠIPEK

SPOMIN
NA HRASTELJEVO
MAMO

Le kdo v bližnji ali daljni okolici Podgorja ni po-znal Marije SKOBIR, po domače Hrasteljeve ma-me. Njena življenska pot se je iztekla 27. 1. 1988.

Kdorkoli je prišel k Hrastelju, vsak je bil deležen njene prijazne in tople besede, ter gostoljublja. Nje-nega gostoljublja se spominjajo še živeči partizani, ki so med zadnjo vojno iskali, lačni in prezebli, za-točišča pri tej hiši. Često jim je ponudila zadnji kos kruha, če tega ni bilo, pa skledo žgancev in toplega mleka.

Kmetovanje na hribovski kmetiji ni bilo lahko, saj je morala skupaj z otroki večinoma podpirati vse štiri hišne vogale. Ker kmetija ni dajala kruha za vse, si je mož kot tesar moral iskati zaposlitev zu-naj kmetije in je le občasno prihajal domov ob več-jih delih in postoril najnujnejše. Iz ljubezni do dru-zine in zemlje je polnih šest desetletij obdelovala zemljo in pekla dober domač kruh. Ponosno je klju-bovala vsem medvojnim in povojnim težavam in vmes doživljala v krogu svojih dragih tudi mnogo lepših trenutkov.

Za vso njeno dobroto in ljubezen smo ji iskreno hvaležni vsi, ki smo jo poznali in nam bo ostala v lepem spominu.

Vsi njeni

SPOMIN

Minilo je leto dni žalovanja, kar nas je zapustil naš dragi mož, oče, dedek, brat in stric

JOŽE JAVORNIK
Zg. Podlesnik iz
Kozjaka pri Mislinji

Vsem, ki se ga spominjate in obiskujete njegov grob, se najlepše zahvaljujemo.
Žalujoči: Vsi njegovi

OBISK

Bližali smo se hiši.

Po cesti so tekli blatni potočki in videla sem, da manjka skrbne roke. Pa saj smo vsi vedeli! Hiša je stala na ravnici, vendar dvignjena, nad ostalimi površinami, v ozadju pa je bil gozd.

Cesta proti hiši se je dvigala in mi smo mukoma lezli navzgor. Spotoma smo se ogledovali naokrog in tako skoraj spregledali gospodarja, ki je koračil proti hlevu.

Pozdravil nas je, vendar je svojo pot mirno nadaljeval, kakor da ni ničesar na svetu, kar bi zmotilo njegov mir. Vendar se je hitro vrnil. »Vstopite!« je rekel, »samo ustrašiti se ne!«

Skozi hladno in temačno predsobo smo stopili v kuhinjo. Prijetno zato, ker je obrnjena proti soncu in ker se je po dolgotrajnem deževju pričelo jasneti, se mi je zdelo, da tudi v kuhinjo prodira del te svetlobe.

Postavil se je ob živo obarvane kuhinjske elemente in moram reči, da je bil videti bolj čeden kot takrat, ko sem ga videla vsega zlikanega in urejenega.

Zaradi zunanega zraka mu je koža pordeela in izpod klobuka so silili štrnasti lasje. Krepka postava se je podajala obrazu in za velike škornje so bile zatlačene hlačnice že precej znošenih hlač. Pa to me ni zanimalo, zanimalo me je njegovo govorjenje. Pojoče je izgovarjal posamezne zloge in zadrego je bilo čutiti v teh besedah.

»Bom narezal nekaj,« je rekel. Izginil je iz kuhinje in se vrnil z velikim kosom kupljene salame ter jo narezal na debele kolobarje. Zraven je ponudil cel hleb kruha. »Ženske mu manjka, ženske,« mi je prišepnil Matej in jaz sem pogledala Slavko, ki ni trenila z očesom. »Kaj pa harmonike, ali kaj igraš nanje?« je Matej zaokrenil pogovor, ko je tišina v kuhinji zaradi našega žvečenja postala mučna. »Igram, pa bolj tako, kot bi drva žagal,« je počasi povedal. »Potem pa zaigrajte nekaj,« je rekla ona. Vzel je v roke najprej novejšo harmoniko in ni mu pela, kot bi on rad. »Vlaga, vlaga je prišla noter,« se je opravičeval, ko jo je polagal na kavč in vzel drugo. Ta je bila boljša. Ko je preizkusil, kako poje, se je ustopil ob stol, eno nogo je oprl ob stranicu stola, da mu je harmonika ležala na kolenu, v usta je vtaknil cigareto, za katero sem ves čas mislila, da mu bo padla iz ust ter vlekel meh sem ter tja.

Melodija, ki jo je igral, je bila res čudna. Skoraj presunljivo so cvilili mehi in pesmi, ki so sicer poskočne, so pri njem dobivale nov pomen. Bilo je, kot bi mi v ušesih odzvanjale lajne, ki se jih še kot otrok spomnim s sejmov. Bil je zlit s svojim instrumentom, ta pa je odzvanjal njegovo usodo in bilo je, kot bi tožil in vabil obenem: sam sem, sam, bod' moja, bod' moja, sam sem, sam ... Ob poslušanju te muzike mi je postalo težko. Videla sem jasno njegovo usodo in usodo marsikaterega čudovitega fanta. Preveč skrbna mati in oče sta ga večno priganjala k delu. Življenje za delo in za preživetje! Koliko naših fantov, sem si mislila, koliko jih je tako ostalo? Medtem je odložil harmoniko. Nisem se mogla takoj spet privaditi, kot bi prišla pravkar od nekod. Potem nas je povabil v »hišo«.

CIGLER Milena

Karol in Barbara

NAŠ MEŽNAR KAROL

To pot predstavljam našim bralcem enega izmed tistih, ki mu usoda ni naklonila lastne zemlje, a je tujo obdeloval dolga desetletja z večjim veseljem kot marsikdo svojo lastno. Še prej je desetletje in pol hlapčeval za nizek lon.

Še bolj gbrenko in trdo je bilo njegovo otroštvo. Rodil se je nekje blizu Gradca, leta 1910. Oče mu je padel v prvi svetovni vojni, mati pa je kmalu za tem umrla. Sirote brez staršev so poslali v rojstni kraj matere, na Ojstrico, k tujim ljudem za rejenka. V tistih težkih vojnih in povojnih časih so ga porivali iz kraja v kraj. Se zelo majhen je moral pasti živino in opravljati druga dela. Spal v cunjah in slami po hlevih in kletih, namesto malice je bil tepen.

V trdem otroštvu je Karol zrasel v poštenega, marljivega in veselega fanta. Rad je ob sobotnih večerih po trdem delu prepeval skupaj s svojimi vrstniki. S klarinetom se je pridružil muzikantom ter skupaj z njimi uganjal razne burke in šale. Še se spominja, kako so fantje nekoč pri nekem kmetu, ki bi moral naslednji dan voziti gnoj, ponoči razstavili voz, ga po delih znosili ter ga sestavili na slemenu vrh strehe in vanj s koši po lestvi nanosili poln voz gnoja. Vse to so opravili tako potihem, da jih nihče ni slišal. Drugo jutro se je gospodar oziral za vozom, dokler ga ni uzrl na vrhu strehe, potem pa bantil, da je bilo jo.

Spominja se tudi večletne službe pri nekem kmetu, ki se je je tudi naveličal. Oba z

Karol sredi zime

Pernice 1062 m

deklo sta sklenila, da gresta služiti drugam. Staro leto je padlo na nedeljo. V soboto zjutraj je moral gospodar po nujnih opravkih, še prej pa jima je izplačal zasluženi lon z naročilom, da mu narežeta za tri dni rezanice iz sena in slame. Slamorenico je bilo treba poganjati ročno in to opravilo je bilo naporno in zamudno. Ko sta imela za nekaj košev rezanice narezane, se Karol domisli: na mesto, kamor so spravljali rezanico, sta znosila celo slamo in seno, na vrh pa natrosila rezanice in je izgledalo, kot da je vse v redu opravljeno. Ko je prišla gospodinja pogledat, se je kar začudila, da sta že gotova. Za malico jima je skuhala klobaso. Hitro sta pomalicala, spakala cule ter odšla vsak svoji novi službi nasproti. Šele pozno zvečer je gospodar odkril potegavščino in se srdil. Takih in podobnih potegavščin se Karol spominja še več in pravi, da so kljub trdemu delu bila to zanj najlepša leta. Ker je bil Karol priden in vesten pri delu, so mu kmetje te pregrehe rade volje odpustili.

Leta 1942 se je poročil s Pavličevo Urško. Nekaj časa sta živela pri ženinih starših. V zakonu mu je Urška rodila dva fanta in dve deklici, a žal sta mu en fantek in deklica že v otroštvu umrli. Leta 1946 sta z ženo vzela v najem perniško mežnarijo. Komaj sta si v tistih težkih povojnih časih za silo uredila in opremila najnujnejše, mu je zahrbtna bolezen vzela ženo Urško. Leto dni so mu pomagali gospodariti Urškini sorodniki, potem pa se mu je posrečilo najti pridno in skrbno že-

no, otrokom pa dobro in ljubečo mater, ki je Karlu rodila sina Dragana. Poleg kmetovanja je bil Karol več zidarjenja, cepljenja skodel, pokrivanja streh, skratka prijel je za vsako priložnostno delo, kar je družino za silo reševalo iz finančnih težav. Naj povem še, da ima naš Karol še sedaj v pozni starosti skrbno ograjeno dvorišče, kot ga je imela pred zadnjo vojno sleherna kmetija v našem kraju.

Še sedaj pri dvainsedemdesetih ne miruje, še vedno kmetuje po malem ter ob raznih priložnostih stresa šale, da mu je veselje prisluhniti.

V vseh teh dvainštiridesetih letih pa Karol ni bil samo dober skrbnik svoji družini in mežnariji, ampak vsa leta skrbita z ženo Barbaro za red v perniški cerkvi, župnišču in okolici. Dvakrat letno Karol pokosi vso odvečno travo na pokopališču, skrbi za zvonenje, prižiga sveče, večkrat, ob pogrebi in porokah nadomešča ministrante, ključarje, skratka je deček za vse. Ob konicah jima priskočijo na pomoč otroci in vnuki. Kar precej osamljena se počutita, odkar se je sin Drago z družino odselil v dolino, vendar sta vnučka Barbika in Jožek vesela, kadar obiščejo dedka in babico.

Naj bodo vama te vrstice Karol in Barbara, v zahvalo za vse, kar sta dobrega storila. Vsi, ki ju poznamo kličemo še na mnoga zdrava in srečna leta.

Ludvik Mori

SPOMINI

V juliju letos sem se namenila v kraje pod Uršljo goro, tja kjer sem našla zatočišče med vojno. Ustavila sem se pri Jelenu, kjer sem se spomnila tistega nesrečnega 22. maja 1942, ko smo pogoreli. Tu sem živela pri Janezu in Tereziji Drofelnik. Gospodar pa je bil Ivan Vrtič z ženo Franciško. Tu veliko ljudi misli, da so požgali partizani, a ni bilo tako. Krive so bile saje, zaradi tega je nastal grozovit požar. Pri gašenju sem bila takrat ranjena v nogo. Zgorelo nam je popolnoma vse. Podala sem se v Močivje, kjer sem potem preživela vojno vihor, ki je divjala tu okrog. Od Močivja me je pot peljala h Krničniku, kjer še danes živi Vrtič Franciška. Nekaj posebnega je ta ženička, ki je veliko prestala na svoji življenjski poti, stara je 79 let in še brez očal šiva in čita. Ne vem, kaj boste rekli, ko boste čitali te vrstice. Franciška je živela zelo skromno, pri Lovrencu pod Uršljo goro. Pozneje sta se z možem Ivanom preselila k Jelenu. V zakonu je rodila 20 otrok, ki pa so večinoma pomrli že kmalu po rojstvu. Živi jih še 8. Zelo radi obiskujejo dom v Krnicah in predvsem mamo. Zavedajo se, koliko se trudi mama za svoje otroke, preden si ustvari vsak otrok svojo družino. Povedala mi je, da zdravnika ni veliko potrebovala, kuha pa si domače čaje. »Pred leti pa me je kap in sedaj me redno zdravi zdravnik iz Črne. Zelo mi je nerodno, ker mi tudi vid peša, tako rada sem čitala VIHARNIK in KMEČKI GLAS, a zgleda, da ne bom mogla več.« A rada bi še dočkala 80 let. To ji tudi želim. Vem, kakšno življenje je ta žena živela med NOB. Koliko noči je prebedela ob svojih bolnih otrocih! Koliko noči je prebedela, ko je kuhala za partizane! Zaželimo ji še mnogo lepih dni v življenju!

Štefka MELANŠEK

Stanko GERL, naš nekdanji sodelavec, je bil revirni vodja v revirju Naverški vrh in soprog naše zveste in dolgoletne sodelavke »VIHARNIKA« Vide GERL.

Stanka GERLA smo srečali v slovenjegraški bolnišnici na zdravljenju. Ob kramljanju o starih lepih časih smo mu zaželeli kar največ zdravja, saj ga kot težak bolnik najbolj potrebujemo.

F. Jurač

VREMENSKI PREGOVORI ZA MESECE FEBRUAR

Če je svečnica zelena, bo velika noč snežena.
Če na svečnico prej kane od strehe kot od sveče, se zima zavleče.
Na svečnico pride medved iz brloga.
Če je pust za steno, bo velika noč za pečjo.
Če ima za pusta sonce moč, bo mrzla velika noč.
Sv. Valentin, 14. februarja, prinese ključ od korenin.
Če se Polonca (9. februar) v soncu otaja, v mokrem polju gob ostaja.
Matija (24. februar) led razbija, če ga ni, ga pa naredi.
Kakršno vreme na Petrovo kane, tako cel mesec ostane (22. februar).
Če na sv. Gabrijela (27. februar) zmrzuje, slana v tem letu ne škoduje.

ČARF Matevž

VSAK VEČER

*Tvoj nasmeh
je rožnata prevleka moje postelje.*

*Tvoj dotik je tisto,
kar sem iskala
v prizmi svoje mladosti
in zrelega hrepenenja.*

*Vsak večer si želim,
da bi zaspala ob tebi,
da bi se nikoli ne prebudila
in začutila ob sebi praznino...*

*Jokala bom,
ko boš odšel
in tvoj nasmeh
ne bo ustavil mojih solz.*

Suzana PRAPER

Predica, foto Ludvik Mori.

URŠLJA GORA

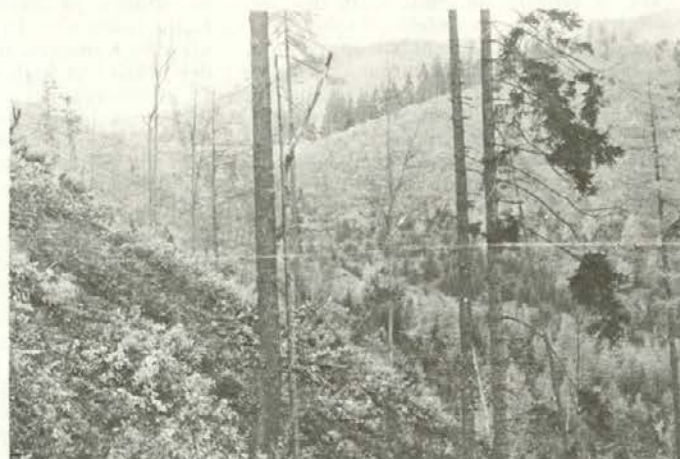
*Ne mogel bi, da šel bi mimo,
ko moj pogled ozre lepote čar,
ne mogel bi, da ne zapel bi,
najlepšo pesem, tebi ljubljena.*

*Našel sem na Uršlji gori
v skalovju cvetje. Lepota tvoja je,
tu najdem mir in svojo srečo.
Tu srečen bom, ko vse me zapusti.*

*Prijateljstvo, dobrota in poštenje
se srečajo na strmih teh stezah,
trpeči človek mir ob tebi najde.
Spočije se, vsak dan svoj gre nazaj.*

*Cvet tvoj v belem skalovju!
Uršlja gora, kraj lepote te,
mir planincev, svet je ljubezni,
za vse, ki na tvoj vrh prihajamo.*

Zložil starorotski župnik GABRIJEL KNEZ
Uglasbil Stanko Plevnik

Huda raven, Olševa, vetrolom 1977, foto Matevž Čarf

BOLEČINA MATERE

*Prosim, ne pozabi me
saj sem rada te imela.
Le zakaj besede vse
za zlo si vzela?*

*Mladost beži in vedi,
da tudi ti boš ostarela,
da ti tuja bo oseba vzela
to, kar nekdanj srčno rada si imela.*

*Morda pa le takrat
boš bolečino to spoznala
in kakor jaz sedaj
tiho se jokala.*

*Če boš osamljena,
se morda kaj name boš spomnila,
saj tudi jaz, kot ti sedaj,
svojega sina sem ljubila.*

EKA

Prijateljstvo je žarek, ki osvežuje in oplemeniti.

Zmago Čeh

Uršlja gora — foto: A. Šertel

Zadnja bukev iz Blatnice, foto: M. Čarf

Foto: A. Šertel

LJUDSKA MODROST

Z novim letom bom začel v nadaljevanjih pisati razne ljudske modrosti in pregovore, ki sem si jih zapisoval v časih, ko sem preživel med našimi gozdnimi delavci in kmeti od Gorenjske — triglavskega področja, Koroške in našega zahodnega Pohorja.

Ljudska modrost:

Govor je slika duše.
Kdor preveč obljublja, zaupanje izgublja.
Kdor veliko govori, veliko ve ali veliko laže.
Dosti besedi, dosti dobrega ne rodi.
Na jeziku med, v srcu led.
Revež je vedno revež.
Revež je vedno vsega kriv.
Siromaka povsod tepo.
Siromak nima prijateljev.
Voda vse opere, samo sramote ne.
Z izgubo časti človek veliko izgubi.
Brez dela ni jela.
Brezdelje utruja.
Brez muke ni moke.
Babe, pipe in konja ne posojaj sosedu.
Če potok slabo teče, je krivda na izviru, ne na koritu.
Brez spoštovanja ni prave ljubezni.
Angel v mladosti, vrag v starosti.
Greh mladosti se kaznujejo v starosti.
Če ni, tudi ujma ne vzame.
Mnogo snega, mnogo sena.
Alkoholna pijača — hudičeva zvijača.
Bolje je bosa trnje mleti, kakor pijanca vzeti.
Čep še dolgo zadrži vonj.
Dobro ni vzeti iz mlina praseta, pa z gostilne dekleta.
Dokler je rosa, reže sama kosa.

Matevž ČARF

Ojstrica — foto: R. Krpač

LOVEC VINKO UPLENIL RISA

Vse kaže, da je bila v lanskem letu boginja lova Diana lovem izredno naklonjena. Uplenjeni medved uplenitelja Toneta Rogina iz Podgorja ter uplenjena jelena, ki sta ju uplenila lovec Anton Flogie iz Šmartna ter Slavko Kanovnik iz Pake pri Mislinji bodo vsekakor bogate lovske trofeje, ki bodo krasile njihove lovske sobe.

Osemindvajsetletni lovec Vinko Golob iz Koprivne 49 Črna na Koroškem pa si bo letošnji 14. januar gotovo dobro zapomnil. Ko se je tistega sobotnega večera odpravil na lov na lisico, niti malo ni pomislil, da se mu bo boginja lova Diana izredno nasmejnila. Nedaleč od svoje domače hiše, je namesto lisice po stari opuščeni gozdni cesti prišel ris — in lovec Vinko ga je uplenil. Ris je bil starejši samec, težak 22 kg in dolg 125 centimetrov. Lovci ocenjujejo, da bo lovec Vinko za uplenjenega risa dobil zlato medaljo.

Kot pravijo lovci, je v zadnjih dveh letih na Koroškem uplenjen že drugi ris.

F. JURAČ

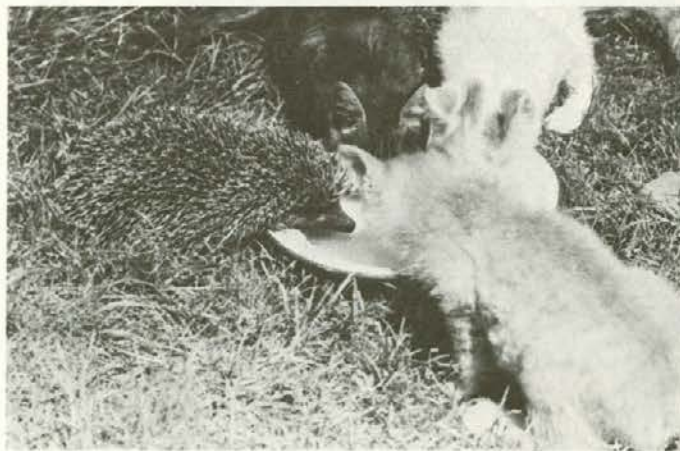
V 12. številki VIHARNIKA nam je zagodel tiskarski skrat v tekstu kadrovske vesti. V rubriki »odšli v mesecu oktobra« je za Ivana Kneza iz TOK Ravne napisano, da se je invalidsko upokojil. Ivan Knez je bil redno upokojen s polno delovno dobo.

Ivanu Knezu se opravičujemo

uredništvo

Jure MOKINA iz Podpece se letošnjo zimo, ki je brez snega še koncem januarja, počuti opeharjenega za dričanje okrog hiše. Kdo bi vedel, kaj bo fant nekoč postal? Morda bo tudi sekač kot njegov oče Lipi. Če bo naš zrak tako slab, kot je danes ali morda še slabši, bo za zdrave gozdove in zdravo življenjsko okolje nasploh, opeharjen ponovno. Napol osuta smrečica ob njem je znak slabe življenjske popotnice za njega in za vso našo mladino. Žveplene pare naših apokaliptičnih termoelektrarn in vseh vrst drugih dimnikov se ni raztezalo le-tos samo po dolinah, sprehajajo se tudi po naših najvišjih vrhovih.

Foto: Andrej ŠERTEL

Sožitje treh mačk in jeza — foto: A. Klemenšek

Glasilo VIHARNIK izdaja organizacija združenega dela LESNA Slovenj Gradec, gozdarstvo in lesna industrija r. o.
Ureja uredniški odbor: Ida ROBNIK, Andrej ŠERTEL, Hedvika JANŠE, Vida VRHJAK, Danilo RANC, Gorazd MLINŠEK.
Glavni urednik: Andrej ŠERTEL, odgovorna urednica: Ida ROBNIK, lektorica: Majda KLEMENŠEK, tehnični urednik: Bruno ŽNIDERŠIČ.
Naklada: 5600 izvodov.
Tisk: ČGP VEČER Maribor, Tržaška cesta 14, 62000 Maribor, 1989.